

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA

Studijní program: N4101 Zemědělské inženýrství

Studijní obor: Agroekologie - Ekologické zemědělství

Katedra: Katedra agroekosystémů

Vedoucí katedry: doc. Ing. Petr Konvalina, Ph.D.

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Využití metody ECOVAST pro identifikaci krajiny Netolicka a porovnání s jinými podobně hodnocenými krajinami jižních Čech

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Jaroslav Boháč, DrSc.

Autor diplomové práce: Bc. Věra Hřebečková

České Budějovice, 2019

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Zemědělská fakulta

Akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Věra HŘEBEČKOVÁ**

Osobní číslo: **Z17145**

Studijní program: **N4101 Zemědělské inženýrství**

Studijní obor: **Agroekologie - Ekologické zemědělství**

Název tématu: **Využití metody ECOVAST pro identifikaci krajiny Netolicka a porovnání s jinými podobně hodnocenými krajinami jižních Čech**

Zadávací katedra: **Katedra agroekosystémů**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Vypracování literární rešerše problematiky hodnocení krajiny. Participativní SWOT analýza jako nástroj identifikace konfliktů v krajině.
2. Určení charakteristik matrice, která je složena z geologické charakteristiky, klimatu, reliéfu krajiny a půdního typu, "land coveru" (pokryv krajiny zahrnující vegetaci a biotopy) a lidské aktivity, spirituality a emocionálních aspektů (genius loci) ve vybraných typech krajin.
3. Příprava mapových, historických a dalších podkladů. Studium map (1 : 10.000 nebo 1 : 50.000). Studium historie oblasti (knihy, dokumenty, atd.)
4. Mapování a pozorování krajiny. Procházení krajinou (pěšky, na kole, automobilem). Vnímání podle jednotlivých vrstev matrix. Dokumentace charakteristických prvků krajiny (fotografie, atd.).
5. Heslovitý popis jednotlivých vrstev matrix ve formě "klíčových slov".
6. Určení dominance jednotlivých vrstev matrix.
7. Souhrnná charakteristika krajiny na základě matrix, ukazující hlavní charakterky krajiny.
8. Nalezení hranice mezi jednotlivými krajinami.
9. Nalezení nejtypičtějších znaků a elementů (obrázků, fotografií) krajiny.
10. Praktická doporučení hospodaření v krajině v modelové oblasti.

Rozsah grafických prací: dle potřeby (tabulky, grafy, fotografická příloha)
Rozsah pracovní zprávy: 50-60 stran včetně příloh
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

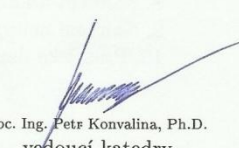
Boháč J., 2018: Krajinná ekologie a péče o krajinu. Využití metody ECOVAST v krajinném plánování. Přednáška pro studenty.
European Union: European Landscape Convention 2000. Adopted in Florence on 20 Oct. 2000.
Kolektiv, 2006: O rozvoji občanské společnosti na venkově. Spolek pro obnovu venkova. www.spov.org.
Lipský Z., Stroblová L., Weber M., 2010: Participative SWOT analysis as a way to identify conflicts in the landscape. XXII. Sjezd české geografické společnosti, Ostrava: 163-167.
Spiegler A., Dower M., 2006: ECOVAST, Landscape Identification; A guide to good practice, ECOVAST AUSTRIA, 28 s.
Wascher D.M., Pérez-Soba M. (eds.), 2004: Learning from European ransfrontier Landscapes. Alterra, Wageningen, 48 s.

Vedoucí diplomové práce: doc. RNDr. Jaroslav Boháč, DrSc.
Katedra agroekosystémů

Datum zadání diplomové práce: 22. března 2018
Termín odevzdání diplomové práce: 15. dubna 2019

prof. Ing. Miloslav Šoch, CSc., dr. h. c.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZEMĚDĚLSKÁ FAKULTA
studijní oddělení
Studentská 1668, 370 05 České Budějovice

doc. Ing. Petr Konvalina, Ph.D.
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 21. března 2018

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Využití metody ECOVAST pro identifikaci krajiny Netolicka a porovnání s jinými podobně hodnocenými krajinami jižních Čech vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, uvedených v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 15. 4. 2019

.....

Bc. Věra Hřebečková

Poděkování

Mé poděkování patří především doc. RNDr. Jaroslavu Boháčovi DrSc. za jeho cenné rady, připomínky a odbornou pomoc při psaní této diplomové práce. Touto cestou bych chtěla poděkovat i mé rodině a přátelům, kteří mě po celou dobu studia podporovali.

ANOTACE

Diplomová práce komplexně představuje jihočeskou krajinu, její geografii, typologii, geologii, klima, historická specifika i ráz krajiny a další charakteristiky. Jihočeská krajina je stručně porovnána se sousední krajinou rakouskou. Hlavní částí práce je představení krajiny Netolicka a provedení hodnocení krajiny metodou Ecovast. V rámci cvičení předmětu Krajinná ekologie a péče o krajinu autorka využila výsledky kolegů studentů a jejich výsledky syntetizovala a použila pro srovnání různých krajin metodou Ecovast.

Klíčová slova

Ecovast, metoda, krajina, hodnocení, srovnání, jižní Čechy, Netolice.

ANOTACE

The diploma thesis comprehensively presents the South Bohemian landscape, its geography, typology, geology, climate, historical specifics and landscape character and other characteristics. The South Bohemian landscape is briefly compared with the landscape of Austria. The main part of the work is the introduction of landscape of Netolicko and the evaluation of the landscape by the Ecovast method. In exercise of the subject „Landscape ecology and landscape care“ the author synthesized the results of students and used for comparison of different landscapes by Ecovast method.

Keywords

Ecovast, method, landscape, evaluation, comparison, South Bohemian, Netolice.

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 LITERÁRNÍ REŠERŠE	10
1.1 KRAJINA JIŽNÍCH ČECH	10
1.1.1 Obecná charakteristika Jižních Čech	11
1.1.2 Geografická poloha a geomorfologie	12
1.1.3 Typologie jihočeské krajiny	14
1.1.4 Geologie a hydrologie	17
1.1.5 Klima a vegetace	19
1.1.6 Historická specifika	20
1.1.7 Ráz jihočeské krajiny	22
1.1.8 Současnost a památky	24
1.1.9 Charakteristické krajinné prostory	26
1.2 PROBLEMATIKA HODNOCENÍ KRAJINY	28
1.2.1 Definice krajiny	28
1.2.2 Kategorie krajiny a utvářející faktory	30
1.2.3 Hodnocení krajiny	30
1.3 VZNIK METODY ECOVAST	32
1.4 STRUKTURA KRAJINY A MATRICE	33
2 METODY VÝZKUMU	36
2.1 POPIS METODY ECOVAST	37
3 VÝSLEDKY SBĚRU DAT	40
3.1 POROVNÁNÍ KRAJINY JIŽNÍCH ČECH A RAKOUSKA	40
3.1.1 Provedená studie Dobrotín vs. Schönfeld	40
3.1.2 Krajina Rakouska	46
4 METODA ECOVAST A VLASTNÍ VÝSLEDKY	48
4.1 METODA ECOVAST NA PŘÍKLADU RAKOUSKA	48
4.2 NETOLICKO	49
4.2.1 Metoda Ecovast v krajině Netolicka – vlastní výzkum	50
4.2.2 Pěší vycházka a vlastní fotografie	53
4.2.3 Metoda Ecovast v krajině Netolicka –výzkum studentů	69
4.2.4 Zpracování č. 4 Vlašim a okolí	74
4.2.5 Srovnání hodnocených krajin	76

4.3	PRAKTICKÁ DOPORUČENÍ HOSPODAŘENÍ V KRAJINĚ V MODELOVÉ OBLASTI.....	79
4.4	DISKUSE	81
	ZÁVĚR	84
	POUŽITÁ LITERATURA.....	86
	SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK.....	90

ÚVOD

Práce se věnuje metodě ECOVAST a jejímu využití pro identifikaci krajiny Netolicka. Krajina Netolicka bude porovnávána s jinými podobně hodnocenými krajinami jižních Čech. Toto téma jsem si vybrala proto, že mě velmi osobně zajímá. Nejedná se pouze o téma atraktivní, ale také velmi užitečné, neboť metoda ECOVAST mimo jiné pomáhá k vytváření podmínek pro zlepšení postavení evropského venkova a lidí, kteří zde žijí. Umožňuje aktivní zapojení tamních obyvatel. V dnešním světě globalizace, moderních technologií a spěchu jsou podobné metody, zaměřené na menší části regionů a na potřeby zdejších obyvatel, velmi cenné. ECOVAST se také věnuje dnešnímu fenoménu, kterým je udržitelnost zemědělství, neboť populace už začíná chápat, že o naši planetu se musíme dobře starat, abychom ji nezničili. Téma ECOVAST je mi tedy z tohoto pohledu velmi blízké.

V prvních kapitolách práce si uvedeme základní literární rešerši a používanou metodologii. Zaměříme se na uvedení do problematiky hodnocení krajiny. Definujeme krajinu, charakterizujeme jednotlivé kategorie krajiny, a budeme se věnovat i možnostem hodnocení krajiny, včetně detailního představení metody Ecovast. V práci také porovnáme krajiny Jižních Čech a krajiny sousedního Rakouska, kdy se kromě obecné charakteristiky krajiny budeme věnovat i geografické poloze a geomorfologii, typologii krajiny, vegetaci, památkám, nebo charakteristickým krajinným prostorům. Praktická část práce se bude skládat ze dvou částí. První část představí vlastní zkoumání krajiny, myšlenky autorky, její pocity v krajině, a vlastní zhodnocení krajiny Netolicka pomocí metody Ecovast. Ve druhé části bude zpracován projekt studentů Jihočeské univerzity, kteří se spolu s autorkou hodnocením netolické a další blízké krajiny také zabývali. Následně budou tato dvojí hodnocení krajiny porovnána.

Hlavním cílem práce je přiblížení metody ECOVAST a její využití pro hodnocení krajiny Netolicka, včetně porovnání s obdobným hodnocením vybraných krajin.

1 LITERÁRNÍ REŠERŠE

V práci bude v prvních kapitolách využito zejména odborné literatury, a to při obecném vhledu do problematiky a možnostech hodnocení krajiny. Pozornost bude věnována hlavně metodě ECOVAST, která sice není úplnou novinkou, ale přesto ještě v České republice není zcela rozšířená. K popisu metody ECOVAST tedy využijeme především zahraniční zdroje, oficiální webové stránky mezinárodních organizací nebo odborné články. Z českých zdrojů to budou například webové stránky Ústavu územního rozvoje, který spadá pod správu Ministerstva pro místní rozvoj, z titulů zahraničních pak oficiální stránky Ecovast.org nebo různé články z časopisů Ecosystem services nebo Landscape Research (Brunetta & Voghera 2008).

Pro názornost bude také použitý obrazový materiál, například z oficiálních stránek Českého statistického úřadu nebo Portálu digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Využití zdrojů tedy můžeme shrnout jako provedení hloubkové analýzy všech dostupných zdrojů, které budou následně v této práci co nejvíce využité. Následující kapitoly práce už budou zaměřené spíše na pozorování, hodnocení, a analýzu krajiny, včetně pořizování fotodokumentace a osobního hodnocení, neboť to je právě součástí metody ECOVAST.

1.1 Krajina jižních Čech

Charakter krajiny je dán zejména přístupem lidí, kteří v ní žijí. V této podkapitole se zaměříme na obecný popis a charakteristiku jihočeské krajiny. Pro názornost přikládáme grafické vymezení oblasti jižních Čech.

Obrázek 1 - Mapa: Vymezení jižních Čech

Zdroj: (Lidová architektura 2013).

1.1.1 Obecná charakteristika Jižních Čech

Už při prvních popisech jihočeské krajiny nás napadá, že předchozí hodnocení krajiny Dobrotína muselo být spíše výjimkou, protože čeští občané si krajiny váží. Jižní Čechy totiž bývají popisovány jako malebná krajina plná rybníků a lesů. Jindy bývají jižní Čechy charakterizovány jako krajina hradů a zámků. Například jako nejkrásnější vodní zámek bývá popisován právě jihočeská Červená Lhota, která je postavena uprostřed rybníka na malém skalnatém ostrově, a která je obklopena krásným zámeckým parkem. Jako nejromantičtější české město je pak popisován Český Krumlov, který je nedaleko Třeboňska, další nádherné krajiny plné rybníků, památek a cyklostezek (Krásy Čech 2018).

Jihočeský kraj dokonce někteří autoři popisují jako nejkrásnější a nejpřitažlivější oblast Čech, zahrnující idylická zákoutí s tajemnou mystikou, kouzlo jihočeských řek, poutavé

přírodní scenérie i nespočet kulturních a historických památek. Jihočeský venkov pak nabízí půvabné lidové barokní stavby i krásu kraje bažinatých luk, mokřin a rašelinišť

(Glet 2018).

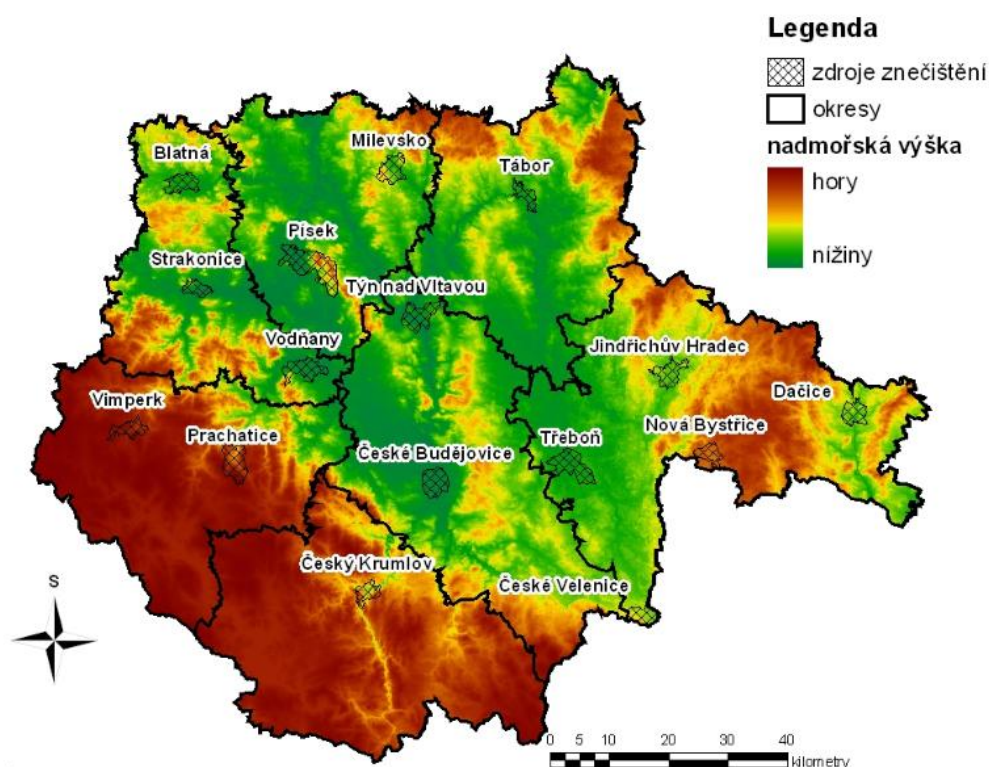
Šantrůčková (2011-2012) uvádí, že významný vliv na současnou podobu jihočeské krajiny měla její geografická poloha. V minulosti totiž jihem Království českého vedly cesty mezi Prahou a metropolí habsburské monarchie, tedy Vídní. Podobu jižní krajiny dále předurčila skutečnost, že tato krajina nenabízela významnější naleziště nerostných surovin. Jižní Čechy byly osídleny v podstatě až ve vrcholném středověku, kdy se z původního špatně přístupného území staly jižní Čechy zázemím mnoha mocných rodů, přičemž postupně se zde budovala královská města, jako například České Budějovice, Písek či Tábor.

Nováček (2011-2012) k tomuto tématu dodává, že jen málo českých krajů se může pochlubit tolik krásami, územní kompaktností a zřetelnou regionální identitou, jako právě jihočeský region. Zvláštnosti jižních Čech autor také spatřuje zejména v blízké i vzdálenější minulosti. Historicky neměla tato oblast v rámci České republiky nijak výsadní postavení, naopak se vždy spíše řadila k hospodářsky okrajovým i populačně slabším oblastem. Důvodem může být velká vzdálenost od hlavního města, přičemž území jižních Čech je navíc od jiných oblastí oddělováno hustě zalesněnými a špatně přístupnými plochami. Navíc dnes hospodářsky využívané pánevní oblasti měly původně charakter bažinatého regionu. Přírodní podmínky zde nebyly příznivé, ale lidským úsilím o zvelebování krajiny bylo dosaženo malebné krajiny rybníků, polí i remízků. Navíc obyvatelé jižních Čech jsou často popisováni jako šetrní k přírodě.

1.1.2 Geografická poloha a geomorfologie

Pro názornost nejprve přiložíme mapu geografického rozdělení Jihočeského kraje (Google monitoring imisí 2018).

Obrázek 2 - Geografické rozdělení Jihočeského kraje

Zdroj: (Google monitoring imisí 2018).

V současnosti je jihočeský kraj druhý územně nejrozsáhlejší český kraj a hospodářsky přímo nadprůměrný. Vykazuje se rozmanitými přírodními podmínkami. Na jihočeském území se rozkládá Třeboňská i Českobudějovická pánev, Novohradské hory i část Šumavy. Na sever zasahuje oblast Středočeské pahorkatiny, na východ pak Českomoravská vrchovina. Bod Plechý představuje nejvyšší bod Jihočeského kraje, který je se svou výškou 1378 metrů nad mořem současně nejvyšším vrcholem Šumavy na české straně hranic. Geologické podloží hornatin, vrchovin a pahorkatin tvoří stabilní předprvohorní a prvohorní horniny. Horniny v pánvích jsou bohaté na podzemní vodu. Nejvýznamnější řekou jižních Čech je Vltava, která zde pramení. Konkrétně pramení na Šumavě a protéká důležitými historickými jihočeskými městy. Jejimi hlavními přítoky jsou Malše a Lužnice, na níž právě byla vybudována největší rybniční soustava s dvěma umělými kanály. Do Vltavy se pak vlévá Otava. Co je také z historického hlediska

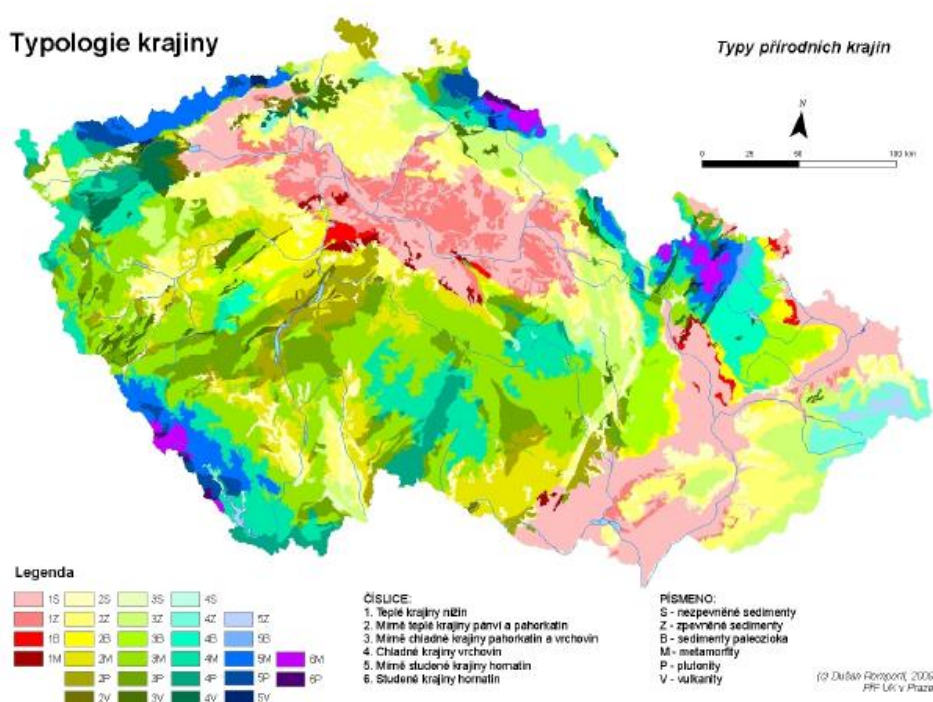
důležité zmínit, ve středověku zde vedla významná zemská stezka, takzvaná Solná či Zlatá stezka z Pasova a Salcburku do Čech (Šantrůčková 2011-2012).

1.1.3 Typologie jihočeské krajiny

Podle typologie krajiny dle Romportla (2009, s. 108) je možné na základě přírodních krajin a funkčních typů krajiny vymezit šest hlavních typů krajiny. Všechny šest typů je možné nalézt i v celé oblasti jižních Čech (Šantrůčková 2011-2012).

Romportl (2009, s. 108) uvádí názornou mapu, která ale celkem obsahuje 29 různých značení. Romportl totiž dodává, že popsal šest tříd rámcových přírodních krajinných typů a šest kategorií geologického substrátu, jejichž kombinací mohlo teoreticky vzniknout 36 typů přírodních krajin, avšak reálně se jich vyskytuje 29.

Obrázek 3 - Typologie krajiny

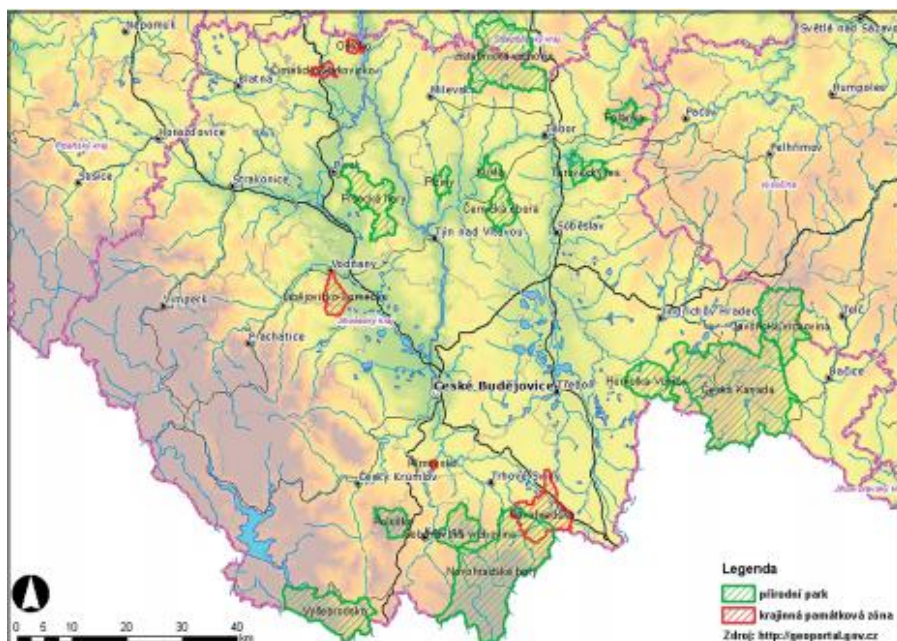
Zdroj: (Romportl 2009).

Na základě této klasifikace lze v jižních Čechách nalézt všech šest hlavních typů současné krajiny, kterými jsou dle Šantrůčkové (2011-2012):

- Mírně studené až studené krajiny hornatin na plutoniech nebo metamorfitech s jehličnatými lesy (centrální část Šumavy)
- Mírně chladné až chladné krajiny pahorkatin a vrchovin na plutoniech nebo metamorfitech, lesně-polní, lesně-luční až jehličnaté lesy (Novohradské hory a předhůří, východní Šumava)
- Mírně teplé krajiny pánví a pahorkatin na zpevněných a nezpevněných sedimentech, okrajově také metamorfitech, polní i polní s lesy (Českobudějovická pánev)
- Mírně teplé krajiny pánví a pahorkatin na zpevněných a nezpevněných sedimentech, okrajově také metamorfitech, lesně-polní nebo s jehličnatými lesy (Třeboňská pánev)
- Mírně chladné krajiny pahorkatin a vrchovin na metamorfitech a plutoniech, lesně polní (takzvaná Česká Sibiř) a ostatní části Středočeské pahorkatiny
- Mírně chladné až chladné krajiny pahorkatin a vrchovin na plutoniech a metamorfitech, polní, polní s lesy, lesně-polní (východ kraje, kam zasahuje Českomoravská vrchovina).

Šantrůčková (2011-2012) uvádí velmi názornou mapu Jihočeského kraje, kde jsou zeleně zakreslené národní parky a červeně značené krajinné památkové zóny. Mapu přikládáme níže.

Obrázek 4 - Jihočeský kraj: přírodní parky a památkové zóny

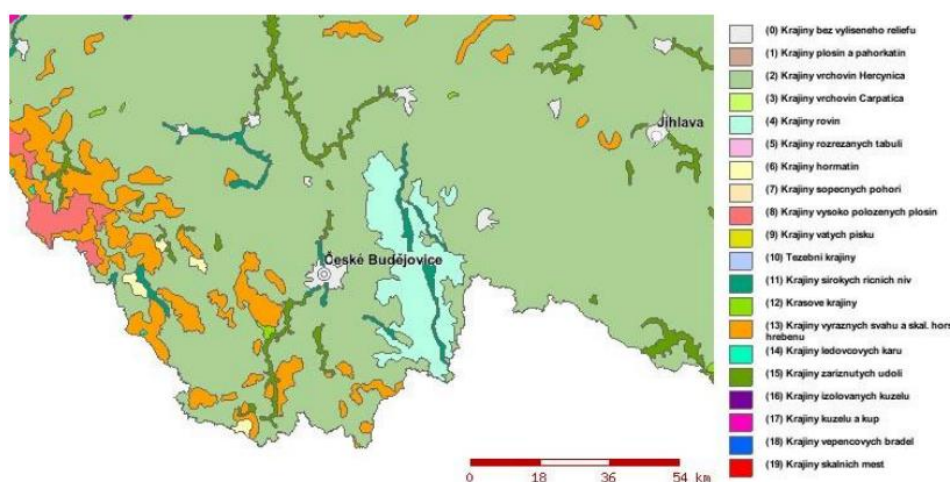

Zdroj: (Šantrůčková 2011-2012).

Z geomorfologického hlediska však někteří autoři uvádějí, že rozlehlé jižní Čechy zahrnují v podstatě tři základní, navzájem se hodně odlišující, krajinné typy. Zatímco předchozí dělení zahrnovalo i podobné typy krajiny, to základní dělení na tři vzájemně se odlišující typy představuje konkrétně následující. První typ reprezentuje oblast jihočeských pánví s početnými velkými rybníky a významnými mokřadními ekosystémy. Druhým typem je území mírně zvlněných pahorkatin a vrchovin s charakteristickým střídáním drobných segmentů lesní a zemědělské krajiny. A třetí typ představuje Šumavu a Novohradské hory, tedy horské oblasti, jejich typickou vysokou lesnatost a hojné zastoupení přirozených lesních ekosystémů, cenného lučního bezlesí a unikátních rašeliništních komplexů. Z hlediska geomorfologie pak na území kraje zasahují dvě geomorfologické soustavy, a to Šumavská a Česko-moravská (dále dělená na podsestavy Středočeskou pahorkatinu, Jihočeské pánve a Českomoravskou vrchovinu (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Příložená mapa typologie krajiny dle reliéfu ukazuje místa světle zelená (krajiny vrchovin Carpatica), tmavě zelená (krajiny zaříznutých údolí), oranžová (krajiny výrazných svahů a skalních horských hřebenů), růžová (krajiny vysoko položených plošin), světle modrá (krajiny rovin) a tyrkysová (krajiny širokých říčních niv).

Obrázek 5 - Typologie jihočeské krajiny podle reliéfu

Zdroj: (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

1.1.4 Geologie a hydrologie

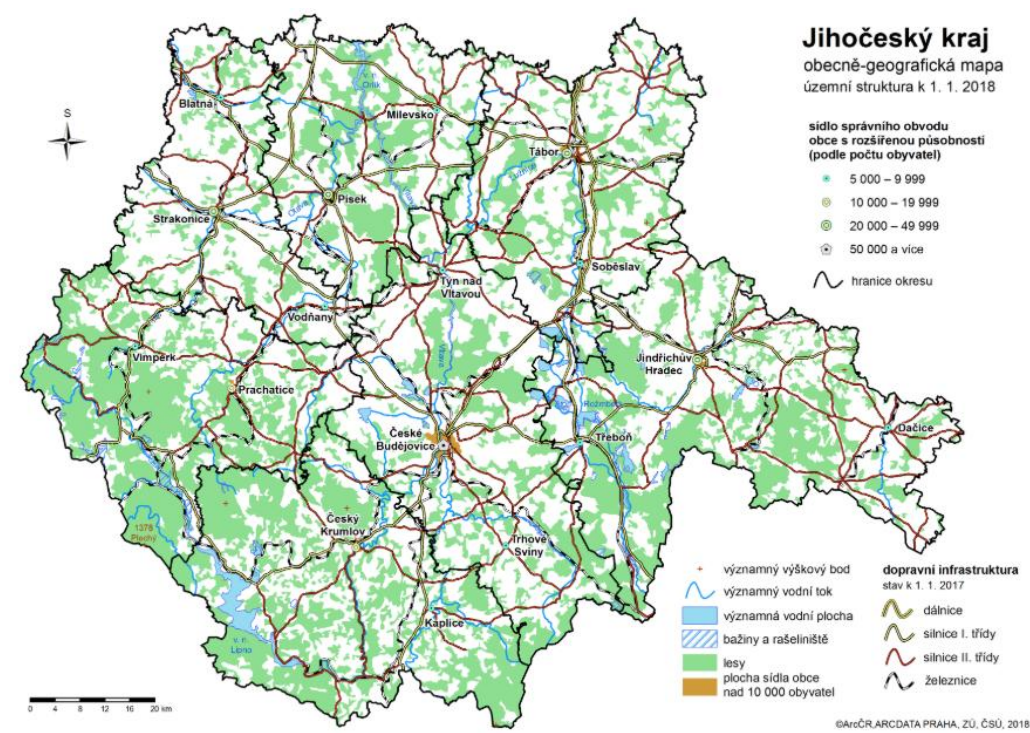
Skalní podklad jižních Čech představuje zejména krystalinikum moldanubika. To je charakterizováno velkým rozdíly v horninovém složení a složitou stavbou. Najdeme zde pararuly a migmatity, dále také granility a ortoruly. Geologická stavba kraje předurčuje také výskyt nerostných surovin, přičemž nejčastěji se zde nachází stavební nerostné suroviny, konkrétně stavební kámen, šterkopísky nebo cihlářské suroviny). Výjimečně se zde nachází i dekorační kameny nebo grafít.

Co se týká hydrologie, nejdůležitější řekou oblasti je historicky Vltava, která od jihu až na sever protíná celý kraj. Přírozená vodní soustava je doplněna umělými vodními stavbami. Známou vodní cestou je například takzvaná Zlatá stoka a Nová řeka na Třeboňsku, které měly napájet soustavu velkých rybníků v Třeboňské pánvi a

odvádět přebytečné vody z Lužnice do Nežárky. Charakter krajiny určují i široké hladiny umělých vodních nádrží a rybníků. Proti historickému stavu se dodnes dochovala zhruba čtvrtina rybníků. Především Českobudějovická pánev obsahuje řadu rybníků, vybudovaných na přítocích Vltavy a Blanice. Ke známým rybníkům patří Bezdrev u Hluboké nad Vltavou nebo Volešek u Plástovic. Dále se zde vyskytuje již zmiňovaná rybníkářská oblast na Třeboňsku, kde je k nejvýznamnějším rybníkům řazen Svět u Třeboně, nebo největší český rybník Rožmberk. V jižních Čechách jsou významné i údolní nádrže, přičemž jednu z nejstarších představuje rybník Jordán. Významný vodárenský zdroj představuje vodní nádrž Římov. Známá je také takzvaná Vltavská kaskáda, tedy soustava nádrží. V jihočeském kraji můžeme nalézt i největší českou nádrž Lipno (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Níže přikládáme obecnou geografickou mapu Jihočeského kraje, která znázorňuje významné vodní toky i vodní plochy, bažiny a rašeliniště nebo lesy (Český statistický úřad 2018 (a)).

Obrázek 6 - Obecně-geografická mapa jihočeského kraje

Zdroj: (Český statistický úřad (a) 2018).

1.1.5 Klima a vegetace

Klima jižních Čech je klimatem přechodného středoevropského typu, ve kterém působí jak vlivy oceánu na západě, tak střídavě i vlivy pevniny na východě. Většina jihočeského území spadá do mírně teplé a mírně vlhké či vlhké oblasti, která pak v nadmořských výškách okolo 750 metrů nad mořem přechází v mírně chladnou oblast. Nejteplejším měsícem průběrně bývá červenec. V pánevních oblastech v tomto měsíci teplota dosahuje zhruba 18 °C, v nejvyšších polohách dokonce klesá i pod 14 °C a v nižších polohách se teplota pohybuje přes 25 °C (Jižní Čechy 2009).

S rostoucí nadmořskou výškou se zvyšují srážky a klesá jak teplota, tak i tlak vzduchu (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Co se týká vegetace, západní a jižní část zkoumané oblasti má málo výživné půdy a vyznačuje se drsným klimatem. Tamní oblast hercynské květeny představují poměrně chudá společenstva. Velkou plochu těchto částí jižních Čech tvoří lesy, původně buko-jedlové, v nejvyšších polohách pak lesy smrkové. V horách se nachází vrchovištní rašeliniště s typickou květenou, v nižších oblastech rašeliniště (na které často navazují sušší borové lesy s borůvkou a vřesem), mokřady a louky. Na hrázích rybníků i kolem potoků rostou staleté duby. Rozloha lesů tvoří v jihočeském kraji více než 37 % celkové plochy, přičemž k jejímu nárůstu dochází především zalesňováním nevyužívaných zemědělských půd (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

1.1.6 Historická specifika

Už v pravěku nebyla tato nehostinná krajina s neproniknutelnými lesy a bažinami příliš vyhledávaná. Zatímco na severu a ve středu Čech se postupně utvářely různé kultury doby kamenné, jižní Čechy byly spíše opomíjené kvůli své nepřístupné poloze. Soustavnější kolonizace této oblasti byla zaznamenána až ve starší době bronzové, jak ukázaly archeologická naleziště sídlišť, pohřebišť a hradišť. Jednalo se například o okolí Vltavy nebo hrad Dívčí Kámen. Od 7. století do jižních Čech pronikali Slované, kteří kromě vesnických sídel budovali i hradiště s důmyslným opevňovacím systémem. Důležitou kolonizací se stala kolonizace církevní. Například na Milevsku působil řád premonstrátů, v oblasti Strakonicka pak johanité. Jádro jižních Čech pak kolonizovali zejména cisterciáci (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Nováček (2011-2012) uvádí, že odlehlá poloha jižního kraje a jeho částečná izolace umožnila prosazení silných šlechtických rodů, jako byli například Vítkovci, Rožmberkové, nebo následně také Schwarzenbergové. Jejich obrovská panství byla často do určité míry nezávislá na královské koruně a příslušníci rodů patřili k nejmocnějším a nejbohatším pánům v zemi. Protože se postupně čeští králové snažili

jejich vzrůstajícímu vlivu bránit, nechali budovat královská města mezi nimi Písek, České Budějovice nebo Vodňany.

Právě Vítkovci patřili od 12. století k jednomu z několika starých rodů, kteří se na slovanské kolonizaci podíleli. Nejstarší známý člen Vítkovců je Vítek z Prčič, jehož pět synů se podle pověsti stalo zakladateli pěti hlavních rodových větví, konkrétně větve rožmberské, krumlovské, landštejnsko-třeboňské, větve pánů z Hradce a Ústeckých, a pánů ze Stráže. Ve 14. století se nejmocnějšími pány stali Rožmberkové, kteří svým hlavním sídlem učinili Český Krumlov, a jejich državy se rozrostly doslova po celém jihočeském kraji (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Z pohledu českých obyvatel je jihočeský kraj nejčastěji spojován s rybníční oblastí. Ta je zejména v Třeboňské pánvi. Téměř celé toto území spadalo pod třeboňské panství, které bylo budováno Rožmberky od 14. století. Jedním ze způsobů využití původně bažinaté a zamokřené krajiny bylo právě zakládání rybníků, a to především v 15. a 16. století. Na rozdíl od jiných krajů zde ale později rybníky nezanikaly a jsou zde dodnes (Šantrůčková 2011-2012).

Slavné rody se společně s katolickou církví těšily velkému blahobytu, naopak v o to horší situaci se nacházeli poddaní a nižší šlechta. Chudoba zdejšího kraje byla jednou z příčin vzniku husitského hnutí. Právě jižní Čechy byly rodištěm i mistra Jana Husa nebo Jana Žižky a Petra Chelčického. Některé z jihočeských panských rodů se však následně zasloužily o opětovný rozkvět území, které bylo husitskou revolucí zničeno, a z jižních Čech se dokonce v 15. a 16. století stalo centrum renesanční kultury. Vývoj v dalších staletích však znamenal spíše zaostávání proti jiným českým krajům. V tomto ohledu bylo největší nevýhodou nedostatek zásob uhlí a velká vzdálenost od průmyslových center. Chudý venkovský charakter nevytvářel dostatečný kapitál k investicím do modernizace. Přes to všechno se ale v kraji zadařilo vybudovat například Schwarzenberský kanál pro splavování šumavského dříví do Vltavy a Rakous, a známá je také vybudovaná koněspřežka z Českých Budějovic do Lince, jako první veřejná železnice v Evropě. Ve 20. století bylo důležitou historickou událostí vysídlení Němců (Nováček 2011-2012).

1.1.7 Ráz jihočeské krajiny

Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje (2018) zveřejnil podrobnou studii vyhodnocení krajinného rázu jihočeského kraje. Cílem studie byla koordinace územně analytických podkladů kraje a obcí, a následná využitelnost z hlediska Evropské úmluvy o krajině a z hlediska regionální identity a problematiky sociálního a ekonomického rozvoje kraje. Studie uvádí, že krajinný ráz představuje především přírodní, kulturní a historickou charakteristiku určité oblasti.

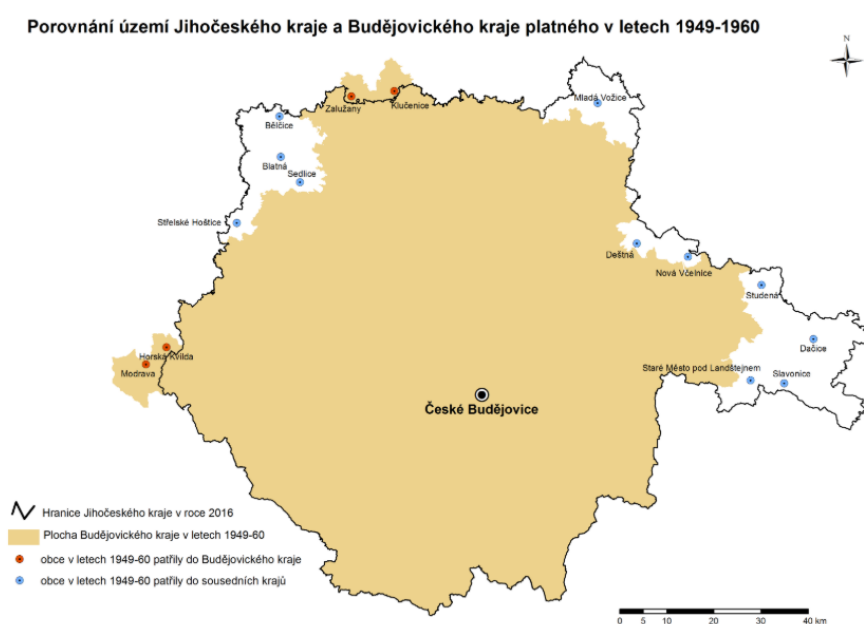
Co se tedy týká přírodních podmínek Jihočeského kraje, ty jsou značně pestré a bohaté. Tato oblast zahrnuje hory, rybníky, husté lesy i pahorkatiny. V rámci stanovených „hranic“ vynikají jednotlivé, rozdílné charakteristiky Jihočeského kraje. Českobudějovická i třeboňská pánev je plochá a rovinná, původně bažinatá, a má zcela odlišný terén proti Šumavě a Novohradským horám nad rybníčními pánvemi. Kopcovité a hornaté končiny Šumavy jsou pokryté hlubokými a hustými lesními porosty, provazované slatinami a lesními jezírky, a zůstávaly dlouho řídce obydlenou končinou pohraničí. Přilehlé Pošumaví, konkrétně Sušicko, Horažďovicko, Strakonicko a Volyňsko má zcela odlišný charakter. Nalezneme zde měkce zvlněnou krajinu se střídajícími se lesy a potoky, i údolními řek. Jsou zde také travnaté louky a pole. Zejména sousední Blatensko se vyznačuje mírnými lesnatými chlupy a rybníky pod výběžky Brd, kterými protékají malé říčky. S tímto mírným a poklidným rázem kontrastuje hluboké kaňonové údolí Vltavy s dramatickým charakterem, s rozervanými strmými skalisky a balvanitým řečištěm. K Tábořsku pak patří celá pahorkatina stoupající k chladnému pásmu Českomoravské vrchoviny (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Co se týká historické charakteristiky, již jsme si uvedli, že region se vzhledem ke svému krajinnému rázu a vzdálenosti od hlavního města vyvíjel spíše samostatně. Stal se zázemím šlechtických rodů, které zde budovaly svá sídla. Jižní Čechy byly ve středověku kvůli pásmům hor a pahorkatin s lesy do určité míry uzavřenou oblastí. Jihočeské kraje, Prácheňský a Bechyňský, tuto skutečnost reflektovaly ve svém správním uspořádání. Poloha obou dvou přetrvávala od 14. století mnoho set dalších let

v téměř nezměněné podobě (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

20. století vzhledem k historickým událostem přeci jen znamenalo i jisté územní změny. Český statistický úřad například ukazuje názornou mapu, kde je území Jihočeského kraje porovnáno v letech 1949 a 1960 (Český statistický úřad (b) 2018).

Obrázek 7 - Území Jihočeského kraje 1949-1960

Zdroj: (Český statistický úřad (b) 2018).

A konečně, co se týká charakteristiky kulturní, v jižních Čechách pak má tradici i sklářství, významná byla například oblast novohradská i vimperská. Jihočeská tradice existuje i v oblasti pivovarnictví, přičemž vaření piva bylo důležité zejména pro České Budějovice, Vodňany a Třeboň, později i pro další města. Na Šumavě a v Českomoravské vrchovině bylo rozšířeno plátenictví. V jižních Čechách se v menším množství dolovalo zlato, ve větším množství pak stříbro. Těžba stříbra se uskutečňovala například v Ratibořických horách (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

1.1.8 Současnost a památky

V předchozích podkapitolách jsme používali různá označení jižních Čech. Autoři používají jak termín Jižní Čechy, tak i pojem Jihočeský kraj. Termín Jižní Čechy je vysvětlován jako termín obecný, volnější, konkrétně jako oblast rozkládající se na jihu republiky. Termín Jihočeský kraj je pak chápán jako oficiální název vymezeného územně samosprávného celku. Jihočeský kraj je tedy název jednoho z krajů České republiky. Z historického pohledu by bylo možné k jižním Čechám kromě samotného kraje počítat i s určitou tolerancí jižní části dnešního Plzeňského kraje, i většinu území bývalého okresu Pelhřimov. Na druhé straně ke kraji patří dnes oblasti, které historicky k Čechám nepatřily, a to Slavonicko a Dačicko (dříve součástí Moravského markrabství) a Vitorazsko (dříve spadající pod rakouské země) (Nováček 2011-2012).

V současnosti jsou jižní Čechy významnou turistickou i rekreační oblastí. V posledních letech je na vzestupu cestovní ruch. Jihočeský kraj se na tvorbě hrubého domácího produktu podílí zhruba 5,5 %. Zemědělství se soustředí na rostlinnou výrobu. Chov ryb představuje polovinu produkce v celé České republice. Lesy v této oblasti představují více než třetinu celé plochy (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

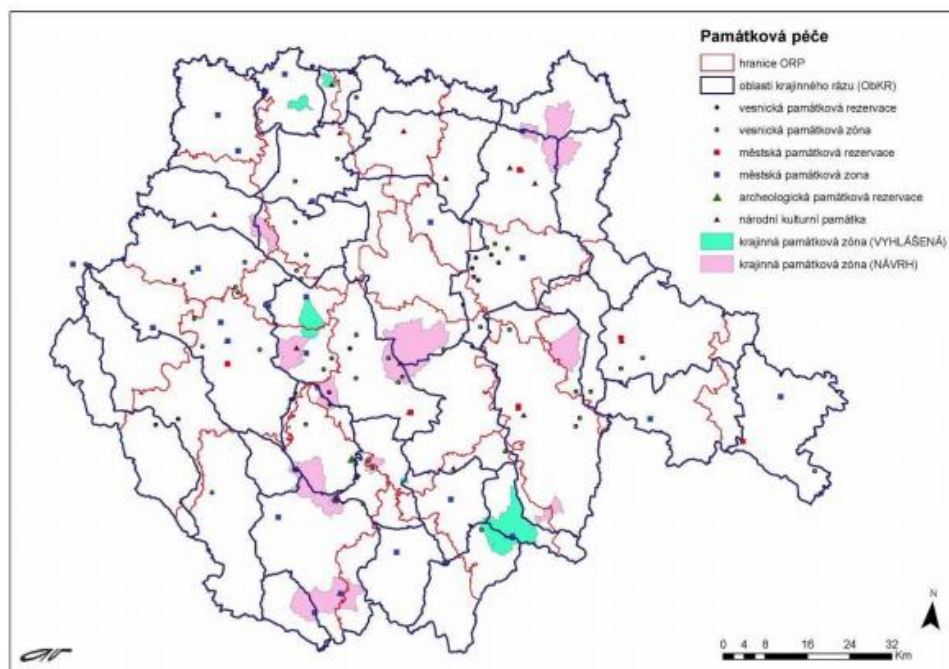
Agentura CzechTourism, která byla zřízena Ministerstvem hospodářství České republiky v roce 1993, a v současnosti spadá pod Ministerstvo místního rozvoje, koordinuje státní propagaci turismu s aktivitami podnikatelských a regionálních subjektů. CzechTourism rozvíjí aktuální i střednědobou strategii pro marketing produktů cestovního ruchu, a to jak na domácím, tak i zahraničním trhu (Tittelbachová 2011, s. 79).

Tato agentura každoročně vydává žebříček nejnavštěvovanějších míst a turistických cílů. V jihočeském kraji se nejnavštěvovanějším místem stal Státní hrad a zámek Český Krumlov, následovaný lipenskou Stezkou v korunách stromů a Státním zámkem Hluboká nad Vltavou. K dalším navštěvovaným cílům patřila Zoologická zahrada Ohrada v Hluboké nad Vltavou, Jihočeské muzeum v Českých Budějovicích, Husitské

muzeum v Táboře, Státní zámek Červená Lhota, Muzeum Jindřichohradecka, Hrad Rožmberk nad Vltavou a Státní hrad a zámek Jindřichův Hradec (Czech tourism 2016).

V jihočeském kraji jsou zastoupeny všechny stavební slohy. Nachází se zde více než 5700 různých památkových objektů a jejich areálů. Na seznam světového kulturního a přírodního bohatství UNESCO jsou zapsány dvě jihočeské lokality, historické jádro Českého Krumlova a vesnice Holašovice, která je památkovou rezervací. V kraji je vyhlášeno celkem 28 národních kulturních památek (zámek Červená Lhota nebo rodný dům Mistra Jana Husa v Husinci), 7 městských památkových rezervací (například Český Krumlov), 25 městských památkových zón (Nové Hrady, Trhové Sviny), 16 vesnických památkových rezervací (Holašovice či Komárov), a 55 vyhlášených vesnických památkových zón (například Bavorovice či Zlatá Koruna). Jedinou archeologickou památkou jižního kraje je oppidum Třisov. Níže přikládáme mapu památkové péče (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Obrázek 8 - Památková péče Jihočeský kraj

Zdroj: (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Obecně můžeme shrnout, že historický vývoj dal Jihočeskému kraji specifickou identitu krajiny. Jihočeská venkovská krajina je posetá rybníky, kraj se chlubí mnoha přepychovými zámky a hrady (Nováček 2011-2012).

Jihočeský kraj patří jak významem, tak četností památek k nejcennějším oblastem České republiky. Utváření krajinného rázu předurčuje sídlení struktura zvýrazněná místním demografickým i stavebním charakterem. Území oblasti je bohaté na rozdílné geomorfologické poměry v terénu, najdeme zde i původní a neporušenou architekturu.

V krajinné scéně se projevuje tradiční architektonický výraz lidových staveb, konkrétně statků, dvorců, usedlostí nebo chalup, mlýnů, kováren i dalších typů staveb. Lidová architektura jižních Čech se vyznačuje značnou rozmanitostí. Nejrozšířenějším typem vesnic jsou vesnice návesní, případně ulicové. K regionům lidové architektury patří například Soběslavsko-veselská blata. Původní zástavba zde byla dlouho dřevěná, tvořená rozložitými domy s jednoduše bedněnými štíty a doškovými střechami. Zdejší architektura se vyznačuje bohatým štukovým dekorem. Další regiony lidové architektury jsou například Hlubocká a Zbudovská blata, Blanský les a Podhůří nebo Vodňansko a Protivínsko (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

1.1.9 Charakteristické krajinné prostory

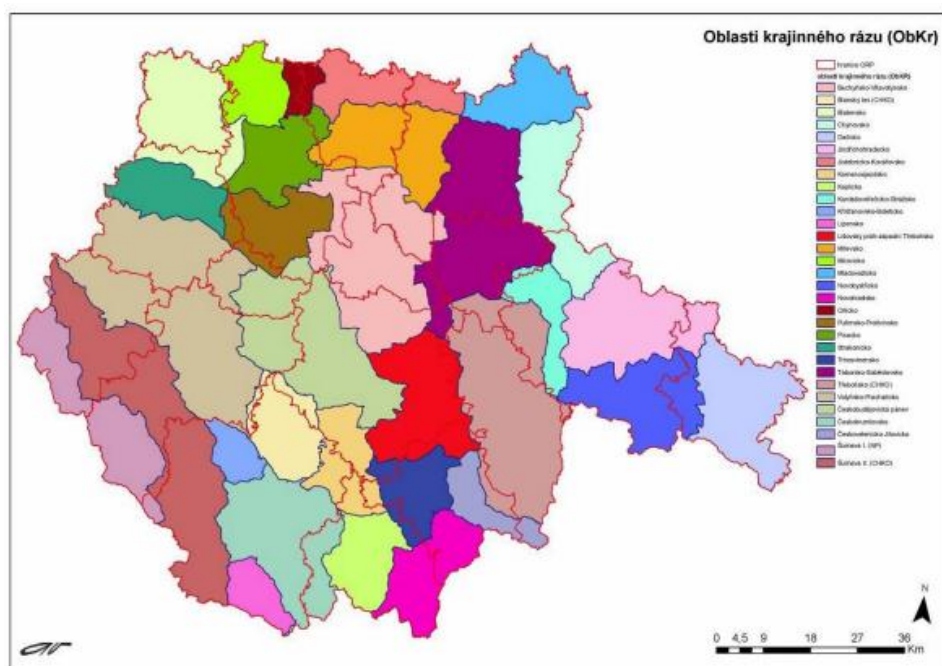
Výše jsme se věnovali jižním Čechám z pohledu obecné charakteristiky, geomorfologie, typologie krajiny, geologie a hydrologie, klima a vegetace i z pohledu historie a památek. V této poslední podkapitole popíšeme jižní Čechy v rámci vymezení oblastí krajinného rázu. V jihočeském kraji tedy můžeme konkrétně vymezit 31 oblastí krajinného rázu. Tabulku s jednotlivými oblastmi přikládáme níže, stejně jako mapu, kde jsou tyto oblasti přehledně zaznačené. V následujících kapitolách nás pak při popisu netolické krajiny bude nejvíce zajímat oblast Volyňsko-Prachaticko (oblast číslo 13), neboť Netolice leží právě v okrese Prachatice (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Obrázek 9 - 31 oblastí krajinného rázu Jihočeského kraje

KÓD OBLASTI KRAJINNÉHO RÁZU	NÁZEV OBLASTI KRAJINNÉHO RÁZU	KÓD OBLASTI KRAJINNÉHO RÁZU	NÁZEV OBLASTI KRAJINNÉHO RÁZU
01	Blatensko	17	Kardašovofečicko-Stražsko
02	Mirovicko	18	Jindřichohradecko
03	Orlicko	19	Šumava I (NP)
04	Jistebnicko-Kováčovsko	20	Šumava II (CHKO)
05	Písecko	21	Křišťanovsko-Boleticko
06	Milevsko	22	Blanský les (CHKO)
07	Táborsko-Soběslavsko	23	Kamenoújezdsko
08	Mladovožicko	24	Trhosvinensko
09	Chýnovsko	25	Českokrumlovsko
10	Strakonicko	26	Lipensko
11	Putimsko-Protivínsko	27	Kaplicko
12	Bechyňsko-Vltavotýnsko	28	Novohradsko
13	Volyňsko-Prachaticko	29	Českovelensko-Jílovicko
14	Českobudějovická pánev	30	Novobystřicko
15	Lišovský práh-západní Třeboňsko	31	Dačicko
16	Třeboňsko (CHKO)		

Zdroj: (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

Obrázek 10 - Oblasti krajinného rázu Jihočeského kraje

Zdroj: (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

1.2 Problematika hodnocení krajiny

Na začátek je v této kapitole nejdůležitější charakterizovat krajinu, neboť právě ta prolíná celou práci. Následně se zaměříme na kategorie krajiny, na faktory, které krajinu utváří, a také na hodnocení krajiny a související metody.

Nejprve je nutné si uvědomit, že každá krajina, kdekoliv na světě, má své přirozené charakteristiky, které jsou výsledkem působení mnoha vlivů. Na krajinu má vliv zeměpisná poloha, nadmořská výška, klimatické podmínky, geomorfologie nebo půdní složení a další (Gojda 2000, s. 144).

1.2.1 Definice krajiny

Mnoho autorů si pokládá otázku, co je to vlastně krajina. Krajina je určitou částí souše, která má danou nějakou hranici či okraj. Uvnitř hranice pak leží pole, které má stejné či podobné vlastnosti v celé délce i šířce této části souše. Krajina je dlouhodobě stabilizovaný komplex zahrnující přírodní i antropogenní charakteristiky vázané na určitý reliéf (Valenta 2008, s. 10).

Evropská úmluva o krajině, které se budeme v souvislosti s ECOVASTEM blíže věnovat v následujících kapitolách, definuje krajinu jako fyzický prostor i způsob vnímání tohoto prostoru lidmi, které v krajině žijí nebo z ní pocházejí. Při jakémkoliv plánování a hodnocení krajiny je důležité vycházet právě z názorů a vnímání jednotlivých občanů, neboť právě ti zde budou dále žít a těm bude krajina sloužit (Council of Europe 2018).

Krajinu dále autoři popisují jako jevy na pomezí přírody a kultury, přičemž oba aspekty jsou na sobě nezávislé, ale zároveň silně provázané v mnoha úrovních. Krajina je také definována jako prostor, ve kterém lidé jednají a prožívají (Valenta 2008, s. 11, 14).

Obecně tedy můžeme shrnout, že v různých definicích je příroda reprezentována vždy dvěma pohledy, jako například přírodní a antropogenní složka, přírodní a kulturní složka a podobně (Valenta 2008, s. 12).

Krajina může být hodnocena nejen z pohledu odborníků a vědeckých popisů, ale krajinu mohou subjektivně charakterizovat lidé, kteří v ní žijí. Ti často popisují krajinu z pohledu estetičnosti, ale i smyslu. Například Valenta (2008, s. 202) uvádí, že krajina na Kokořínsku je pro zdejší obyvatele místem klidu, odpočinku, prožitku, terapie i vzrušení z jejího potenciálu.

Sklenička (2003, s. 8) shrnuje, že krajina je složitý systém, který není možné pochopit analýzou jeho jednotlivých částí, ale pouze systémovým přístupem, se zkoumáním vazeb, procesů a principů. Pohled na krajinu a její definice jsou dány zejména specializací jednotlivých autorů. Jiní přístup ke krajině bude mít laik, jinak krajinu vnímá architekt, jinak přírodovědec nebo historik, ekonom, zemědělec či politik. Sklenička (2003, s. 9 – 13) všechny definice a pohledy na krajinu názorně shrnuje do těchto skupin:

- Právní pojetí krajiny (část zemského povrchu s charakteristickým reliéfem, tvořená jak propojenými ekosystémy, tak civilizačními prvky).
- Geomorfologické pojetí krajiny (vývojově stejnorodá část zemského povrchu s určitou strukturou jednotlivých složek té části země).
- Geografické pojetí krajiny (část zemského povrchu, prostorová jednotka určitého charakteru, která na geografických přirozených hranicích přechází v krajinu jiného charakteru).
- Ekologické pojetí (systém přírodních i člověkem podmíněných elementů, důraz na strukturu, funkci a dynamiku krajiny).
- Architektonické nebo funkčně-estetické pojetí (přírodní prostor určený k přírodnímu obývání, krajina jako dílo přírody i člověka).
- Historické pojetí (území, které se určitou dobu vyvíjelo geopoliticky, hospodářsky a kulturně v závislosti na přírodních podmínkách).
- Demografické pojetí (území obývané populací lidí, která se vyznačuje některými společnými vlastnostmi, jako například rasa, kmen, a podobně).
- Umělecké pojetí krajiny (mění se v průběhu historie).

- Emocionální pojetí krajiny (krajina jako sociální fenomén v lidské kultuře, ekologické cítění, láska a úcta k přírodě).
- Ekonomické pojetí (krajina jako výrobní prostor).

1.2.2 Kategorie krajiny a utvářející faktory

Stejně jako existují různé definice krajiny, existují také různá dělení. Norberg-Schulz klasifikuje archetypy krajiny na krajinu romantickou, kosmickou neboli pouštní, klasickou a komplexní. Romantická krajina je například země severská, členěná s proměnlivým reliéfem, plná skal, soutěsek a jeskyní, klidné zrcadlící vody, vlhké mlhy a množstvím různých míst s mytickými obyvateli. Patrné je zde důvěrné žití s přírodou. Naopak klasická krajina bývá připisována řeckým oblastem. Má srozumitelnou kompozici, kopce, je zde patrné praktické zemědělské využívání krajiny, lidská vitalita a láskyplná péče člověka, smíření. Jak tedy vidíme, popis a hodnocení krajiny se už dříve věnovalo i lidem, kteří zde žijí (Valenta 2008, s. 202).

Jinak dělí krajinu Sklenička (2003, s. 17), a to podle ovlivnění člověkem, na dvě základní kategorie. První kategorií je krajina přírodní a přirozená, druhou kategorií představuje krajina kulturní. Přírodní krajinou je útvar vytvořený působením přírodních krajinotvorných procesů, bez zásahu člověka. Krajina přirozená je charakterizována přirozenou vegetací. Krajina kulturní už zahrnuje i zásah člověka, na přeměně krajiny se často podílí zemědělství a lesnictví.

Forman & Godron (1993) dělí krajinu podle jiných kritérií, a to na krajinu přírodní, extenzivně kultivovanou (velká plocha, málo techniky), intenzivně kultivovanou (malá plocha, hodně techniky), příměstskou a městskou.

1.2.3 Hodnocení krajiny

Sklenička (2003, s. 22-23) uvádí, že hodnocení krajiny představuje širší označení procesu, při kterém je krajina popisována, klasifikována a analyzována. Tyto tři procesy je přitom nutné rozlišovat. Popis krajiny je totiž systematické sbírání a

interpretace informací o krajině, a to v prvních fázích hodnotícího procesu. Klasifikace krajiny je potom analytická činnost, v rámci které je krajina dělena do konkrétních jednotek s definovanými charakteristikami. Klasifikaci je možné provést buď zvýrazněním individuálních vlastností krajiny, která je odlišuje od ostatních (například neopakovatelné krajiny jako je Český kras), nebo hledáním všeobecných vlastností, díky kterým je krajina sice odlišná od krajin okolních, ale současně může taková krajina existovat jinde. Analýza krajiny pak představuje zjišťování hodnot krajiny s ohledem na zvolená kritéria.

Hodnocení krajiny záleží na kultuře i času, ve kterém se určitá společnost nachází. Způsob vnímání a hodnocení krajiny však obecně ovlivňují tři faktory: poznávací, normativní a expresivní vnímání. Poznávací vnímání je ovlivněno znalostmi krajiny a jejím porozuměním. Normativní vnímání je ovlivněno postojem člověka, který vůči krajině zaujímá a souvisejícím způsobem chování v krajině. Expresivní vnímání je ovlivněno emocemi, které člověk v konkrétní chvíli prožívá (Maier 2012, s. 114).

Podle Maiera (2012, s. 114-115) v Evropě v současnosti existují tři základní způsoby interpretace krajiny, které Maier nazývá jako Živobyť, Divočina a Arkádie. Živobyť představuje pohled na krajinu jako primární zdroj surovin a potravin. Lidé, kteří krajinu hodnotí na základě takového pohledu, mají k dané krajině velmi silnou vazbu. Krajinu často jako živobyť vnímají zemědělci, myslivci, ale i starší lidé či venkovani. Divočina představuje pohled na krajinu jako na člověkem nezkaženou přírodu. Takový pohled je častější u mladých lidí a ochránců přírody. Arkádie je idealizovaným pohledem na krajinu jako na harmonickou venkovskou krajinu.

Pokud se v následujících kapitolách budeme věnovat názorům obyvatel Netolicka na krajinu, důležité je zmínit, že pro formování vztahu k místu jsou důležité tři věci: zda jde o jednotlivce či skupinu, jak se na utváření vztahu podílí emoce a znalosti, a jaký je charakter místa, ke kterému má člověk vztah. Není tedy důležitá pouze samotná krajina, ale zejména to, jaký má pro tamní obyvatele význam Maier (2012, s. 115).

Krajině a jejímu hodnocení se věnují i zahraniční autoři. Zajímavý je například článek zveřejněný v časopise *Landscape Research* (Brunetta & Voghera 2008). Autorky uvádí,

že krajině je v současnosti věnována velká pozornost, a to jak z pohledu jednotlivých států, tak i z pohledu celoevropského. Inovace v oblasti mezinárodních politik a hodnocení krajiny jsou důležité i z pohledu Rady Evropy. Různé strategie se zaměřují jak na zachování biologické rozmanitosti, tak i rozmanitosti krajiny. Jedním z cílů Evropské unie je rozšířit povědomí o různých formách ochrany krajiny, ale nejedná se jen o ochranu stávající krajiny, ale také o inovativní přístupy zaměřené na vytváření krajin nových. Je potřeba se zaměřit nejen na evropské strategie, ale ty je dále nutné přetvářet do projektů celostátních, a dále regionálních a místních. Skvělým příkladem je místní územní plán italských regionů Emilia Romagna, Liguria a Valle d'Aosta. Ten vznikl jak na základě evropských úprav, tak díky italskému zákonu o dědictví a krajině. Důležité je, že tento územní plán neprosazuje pouze ochranu krajiny a navrácení toho, jak vypadala, ale jde zejména o poznání, jaké jsou hodnoty lidí, kteří krajinu sdílejí, jak vytvořit nové vztahy, jaké plánovat akce pro udržitelnost krajiny a její efektivní řízení. Důležité je, aby lidé sami rozpoznali hodnotu přírody a krajiny, ve které žijí. Mezinárodní tradice „pouhého“ zachovávání kulturního dědictví (příkladem je Seznam chráněných památek UNESCO) se postupně posunuje k udržitelnému krajinnému plánování jako společného nástroje všech občanů dané krajiny. Hodnoty krajiny jsou pak lépe uznávány všemi sociálními aktéry. Jednoduše řečeno, čím více lidí se v daném místě zapojí do rozhodování a možnosti plánování v krajině, a čím víc se o ní dovědí, tím víc si jí budou vážit a ochraňovat ji. Evropské státy se tedy vydaly od jakéhosi pouhého „rozhodování shora“ k většímu zapojení občanů, které může být velice efektivní). A taková je právě i metoda ECOVAST.

1.3 Vznik metody ECOVAST

Metodu ECOVAST vytvořili Michael Dower a Arthur Spiegler. Metoda byla využita již v roce 1993 ve Velké Británii. Tamější Ministerstvo životního prostředí totiž potřebovalo strategii věnující se ochraně krajiny, tak aby bylo možné tuto strategii využít i v jiných resortech. Bylo tedy potřebné, aby byla metoda hodnocení jednoduchá, použitelná i pro laiky a aplikovatelná v různých zemích (i v těch, které dosud neměly

vědecky zpracovaná data o své krajině). Zjednodušeně řečeno je cílem metody identifikace krajinné jednotky a jejích znaků, kterými se odlišuje od krajiny sousední (Ústav územního rozvoje 2007).

V souvislosti s evropskou snahou o ochranu nebo obnovu venkovských oblastí je také důležité zmínit Spolek pro obnovu venkova a uvést ho do souvislostí s ECOVAST. Spolek pro obnovu venkova České republiky je neziskovou organizací, která má za cíl přispívat k rehabilitaci a prosperitě venkova, a také k obnově a prohloubení společenského a duchovního života na venkově. Spolek pro obnovu venkova se účastní různých evropských konferencí a spolupracuje s dalšími organizacemi v této oblasti. Jedná se například o ELARD (Evropskou asociaci leaderů pro rozvoj venkova), mezi jejímiž členy je i Česká republika. Jack Roche, prezident asociace ELARD, například uvádí, že obecně patří k hlavním problémům venkova chybějící dopravní infrastruktura, moderní technologie a nedostatek pracovních příležitostí. Podobnou iniciativou jako ELARD je v severovýchodní Evropě PREPARE (Partnerství pro venkovskou Evropu). Ta se věnuje hlavně třetímu sektoru, kdy například ve Švédsku vzniklo hnutí „vesnické akce“, kdy místní skupiny převzaly řízení škol, obchodů, začaly podnikat. Spontánně se pak ustanovil venkovský parlament. Podobně tomu tak s venkovskými parlamenty bylo i ve Finsku, Estonsku, Maďarsku nebo na Slovensku. Členem PREPARE jsou nyní nejen Poláci, Litevci, ale také právě Evropská rada pro vesnice a malá města ECOVAST. PREPARE a ELARD pak společně vytvořily Evropskou venkovskou alianci (Spolek pro obnovu venkova 2006).

1.4 Struktura krajiny a matrice

Podle Kováře (2014, s. 33-35) vypadá z letadla krajina vždy jako mozaika, jejíž jednotlivé díly tvoří různobarevné plochy, pásy, jemné linie i celoplošný podklad, takzvanou matici. Jako plošné útvary je jeví menší lesy, pole nebo sídla. Liniovými útvary jsou komunikace, živé ploty, řeky nebo větrolamy. Pokud hovoříme o krajinných mozaikách, máme na mysli měřítko uchopitelné lidským pohledem. Jedná se o řády kilometrů či stovek kilometrů, maximálně však tisíců kilometrů. Rozloze území pak

odpovídá i zvolené měřítko, které může být měřítkem jednotlivých krajín (což je i případ této práce), měřítkem regionů či oblastí, a následně měřítkem kontinentů. Zemský povrch, který je vždy prostorově heterogenní (tedy obsahuje nenáhodné uspořádání objektů), připomíná mozaiku i díky sluneční energii. Sluneční energie totiž produkuje terénní tvary a selektuje různá rostlinná uskupení, která tvoří strukturu zemského povrchu. Krajinná mozaika tedy obsahuje plochy a případně linie, takzvané koridory. Uspořádání konkrétně utvářejí tři hlavní mechanismy, a to substrátová rozmanitost, (tvary zemského povrchu, geologické a půdní podmínky), přírodní disturbance (faktory narušování jako oheň, ničivý vítr či populační exploze škůdců), a lidské aktivity (k těm může patřit zamoření prostředí látkami, kácení lesů nebo vkládání nových prvků do krajiny). Plochy, linie a matrice se označují jako krajinné prvky (Kovář 2014, s. 36, 37).

Zatímco biodiverzita je obecně používaným pojmem, a značí biologickou rozmanitost, krajinná diverzita je pojem novější. Krajinná diverzita se týká například ekosystémů nebo právě krajín, a i když s biodiverzitou úzce souvisí, vychází z morfologické diverzity terénu a z geodiverzity. Je dána zejména charakterem klimatu, geologického podloží, geografickou lokací, tvarem geografických prvků a charakterem vlivů člověka. Jedním z nejvýznamnějších vlivů na krajinnou diverzitu má právě struktura krajiny (Maier 2012, s. 122).

Krajinnou matici je na základě výše uvedených informací možné charakterizovat jako nejrozsáhlejší a prostorově nejspojitější součást krajiny. Její plocha by měla být větší než plochy jiných typů krajinné složky. Ploška, kterou je pro účely této práce také důležité charakterizovat, je pak plošný útvar, který se svým vzhledem liší od okolí a je často obklopený krajinnou maticí. Velikost a tvar plošky představují z pohledu krajinné diverzity významné charakteristiky krajinné struktury. Koridor, který byl výše také zmíněn, je pak liniový útvar obklopený odlišným prostředím. Může jít o přírodní prvky, jako jsou vodní toky, nebo o prvky vytvořené lidmi, například komunikace nebo vedení vysokého napětí (Maier 2012, s. 123).

Sklenička (2003) uvádí, že složky krajiny, které tvoří charakter krajinné diverzity, jsou následující: typová rozmanitost zastoupených ekosystémů (orná půda, les a další), intenzita a povaha vzájemných vztahů mezi jednotlivými krajinnými složkami, jejich vývojové změny, a následně také velikost, tvar a prostor uspořádání složek.

Pro účely této práce také bude důležitým pojmem krajinný ráz. Ten je tvořen jasnou a rozpoznatelnou strukturou. Krajinný ráz se souvisle nachází v určité krajině a je jako vzor vnímán lidmi. Je dán specifickými rysy krajiny, které utvářejí její jedinečnost a odlišnost. Hodnocení krajinného rázu pak probíhá ve dvou fázích. První z nich je fáze charakterizující, která je popisná. Ta vymezuje oblasti krajinného rázu, popisuje přírodní, kulturní a historické charakteristiky. Druhá fáze je hodnotící, která posuzuje kvalitu, hodnotu a únosnost krajiny. Kvalita krajiny je založena na posouzení nedotčenosti a ekologických aspektů. Hodnota krajiny je také relativní, různými hodnotiteli může být oceněna z mnoha důvodů, jako například pro pocit klidu a domova. Únosnost krajiny je posuzována z pohledu změn, které je krajina schopna unést, aniž by to ovlivnilo její charakter (Maier 2012, s. 162 -163).

Závěrem můžeme shrnout, že struktura krajiny je obecně vnímána jako vertikální nebo jako horizontální. Vertikální struktura je výsledkem přírodních vlivů, je tvořena krajinnými složkami (klima, voda, půda,...). Horizontální struktura vyjadřuje vztahy mezi krajinnou maticí, ploškami a koridory (Kovář 2014, s. 12).

2 METODY VÝZKUMU

Metody využívané v práci jsou rešerše dostupných zdrojů a deskripce (zpracování informací) hodnocení krajiny a deskripce metody ECOVAST, včetně analýzy souvisejících zahraničních článků. Následovat bude komparace krajiny s vybranými podobně hodnocenými krajinami, a dále sběr informací a vlastní bádání v krajině Netolicka, identifikace krajiny zpracovaná na základě vlastního pozorování, postupem daným metodou ECOVAST, a následné porovnání s provedeným výzkumem autorky a studentů Jihočeské univerzity. V rámci cvičení předmětu Krajinná ekologie a péče o krajinu jsem využila výsledky kolegů studentů. Jejich výsledky jsem syntetizovala a použila pro srovnání různých krajin.

Hlavní využívané metody tedy představují literární rešerši, hloubkovou analýzu, komparaci a hodnocení, a provedení metody Ecovast.

Hlavní metodou použitou v této práci je tedy ECOVAST neboli the European Council for the Village and Small Town (česky Evropský svaz pro obec a malá města). ECOVAST je metodou hodnocení krajiny jakéhokoli rozsahu. Oficiální webové stránky ECOVASTU (ECOVAST.org 2018) uvádí, že metoda vznikla již v roce 1984 za účelem zlepšení blahobytu vesnických komunit a ochrany venkovského dědictví po celé Evropě.

Oficiálně je cílem ECOVASTU podpora hospodářské, sociální a kulturní vitality a správné identifikace venkovských komunit v celé Evropě, a citlivá ochrana a podpora prostředí těchto komunit. K ECOVASTU se poměrně brzy přidalo více než 500 členů z více než 20 zemí východní a západní Evropy. Jedná se jak o jednotlivce, akademická orgány, tak o vládní a nevládní organizace i organizace s mezinárodní působností. ECOVAST měl poradní funkci vzhledem k Radě Evropy i Evropské komise (ECOVAST.org 2018).

2.1 Popis metody ECOVAST

Enviromagazin.sk (2018) uvádí, že strategie, kterou ECOVAST předkládá, je určená jak místním, regionálním, tak i národním a mezinárodním organizacím a všem, kteří se chtějí zapojit. Hlavní cíle strategie jsou následující:

- Vytvoření podmínek pro zlepšení postavení evropského venkova a lidí zde žijících.
- Podpora rovnováhy a zpětné vazby mezi člověkem a životním prostředím.
- Vytvoření určitých aktivit vhodných pro revitalizaci a podporu hospodářství ve venkovských oblastech Evropy.
- Udržení ekonomiky v rámci celého evropského venkova, směrem od kvantity ke kvalitě potravin.
- Zlepšení stavů lesů.
- Výrobní služby zakládat na regionálních zdrojích a místním podnikatelském prostředí.
- Podporovat venkovský turistický ruch, ale tak, aby respektoval charakter, možnosti a kapacitu dané oblasti.
- Zkvalitnit podmínky bydlení venkovského obyvatelstva, zajistit moderní vybavení při zachování tradiční místní výstavby.
- Prioritou je dlouhodobé udržování rozmanitosti kulturní krajiny, respektování podmínek pro život zvířat i rostlin. V každé krajině doporučit efektivní systémy na ochranu památek kulturního dědictví a upevňování veřejného povědomí o tomto dědictví.
- Odpovědnost za taková opatření přenést mezi samotné obyvatele, místní zastupitelstvo a široké spektrum nevládních organizací.
- Regionální a národní vlády by se měly seznámit se specifiky venkova, charakteristickými podmínkami a požadavky venkovské komunity.
- Evropská rada by měla věnovat větší pozornost venkovským oblastem a její ochraně i rozvoji.

- Evropská rada by se měla co nejrychleji a co nejúčinněji angažovat ve venkovských oblastech nejen v rámci členských států.
- Vlády střední a východní Evropy by měly využít nové možnosti pro hospodaření a oživení venkovské kultury.

Jak tedy konkrétně hodnotit krajinu pomocí této metody? Základem pro hodnocení jsou přírodní charakteristiky, na které navazují ty kulturní a duchovní. Hodnocení krajinné charakteristiky tvoří takzvanou krajinnou amforu, a konkrétně se jedná o následujících deset charakteristik:

- Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace
- Historické prvky a charakteristiky
- Další lidské prvky a aktivity
- Architektura a osídlení
- Zemědělství a lesnictví
- Vegetační pokryv území
- Geomorfologie
- Půdní poměry
- Klima
- Povrchová geologie (Ústav územního rozvoje 2007).

Metodu může provádět jedna osoba, ale je možné ji provádět i v týmu. Co se týká konkrétních kroků, ty jsou následující:

- Výběr území (vybavení hodnotitele turistickou mapou, informovanost o přírodních podmínkách, historii i současném využití území).
- Exkurze – průzkum daného území (možno i dopravními prostředky, ale pěší průzkum je nejdůležitější, neboť různé drobné krajinné prvky, sluchové, chuťové a čichové vjemy jsou možné pouze u pěší chůze). Důležité také je uvědomění si různých krajinných přechodů a poměrů.
- Zaznamenávání postřehů a dojmů (fotky, natáčení videí, zápis zajímavých informací,...).

- Zpracování fotografií a zápisků po návratu z exkurze.
- Napsání dojmů a charakteristik na lístky papíru (jedna charakteristika na jeden lístek, jejich umístění do připravené matrice na velkém formátu papíru – na papíru 10 řádků, odpovídající deseti uvedeným bodům krajinné amfory).
- Vlastní hodnocení (označení nejvýstižnějších charakteristik pomocí osmi puntíků, přičemž u jedné charakteristiky nemusí být pouze jeden puntík, ale dle důležitosti jich může být více).
- Odstupňovaný význam jednotlivých charakteristik (na matici budou uvedeny 4 sloupce, mající odstupňovaný význam pro dané území – dominantní silný, mírný a nízký význam, přičemž se uplatní i charakteristiky bez puntíků nebo charakteristiky jiného významu, například ekologické nebo historické).
- Umístění fotografií.
- Vymezení krajinného celku (stanovení hranice krajinných celků a jednotek, které se od daného území určitým způsobem liší).

V praxi mohou tuto metodu využít zejména státy, které ještě nemají vědecky zpracovanou typologii svých krajín, a efektivní je ECOVAST také pro získání základního přehledu existujících krajinných jednotek a jako způsob k zapojení veřejnosti. Jako příklad dobré praxe můžeme uvést Rakousko, které metodu ECOVAST uplatnilo, a na jejím základě vymezilo na celém svém území 58 krajinných jednotek, které byly označeny jako „Rakouský krajinný registr“ (Ústav územního rozvoje 2007).

3 VÝSLEDKY SBĚRU DAT

V této kapitole uvedeme konkrétní výsledky sběru dat a vlastního bádání. Porovnáme krajinu jižních Čech a sousedícího Rakouska, a dále přiblížíme vlastní pozorování netolické krajiny a zpracování charakteristiky území metodou ECOVAST.

3.1 Porovnání krajiny jižních Čech a Rakouska

V této kapitole budeme porovnávat rakouskou a českou krajinu, konkrétně krajinu jižních Čech, kam patří i Netolicko. Jedna z podkapitol se bude věnovat již provedené studii porovnávající krajinu českého Dobrotína s rakouským Schönfeldem. Tato studie je velmi zajímavá a přínosná, porovnává krajiny uvedených obcí i obecně charakteristiky české a rakouské krajiny, a to z pohledu historie, pozemních cest, z pohledu zástavby, lesních porostů, i vodních cest a podobně. Porovnání probíhalo s využitím metody Ecovast. Na tuto studii, kterou uvádíme jako jeden z krásných příkladů fungování metody, následně navážeme obecným popisem rakouské i jihočeské krajiny a analýzou publikovaných materiálů Arthura Spieglera, předsedy pracovní skupiny pro krajinu ECOVAST.

3.1.1 Provedená studie Dobrotín vs. Schönfeld

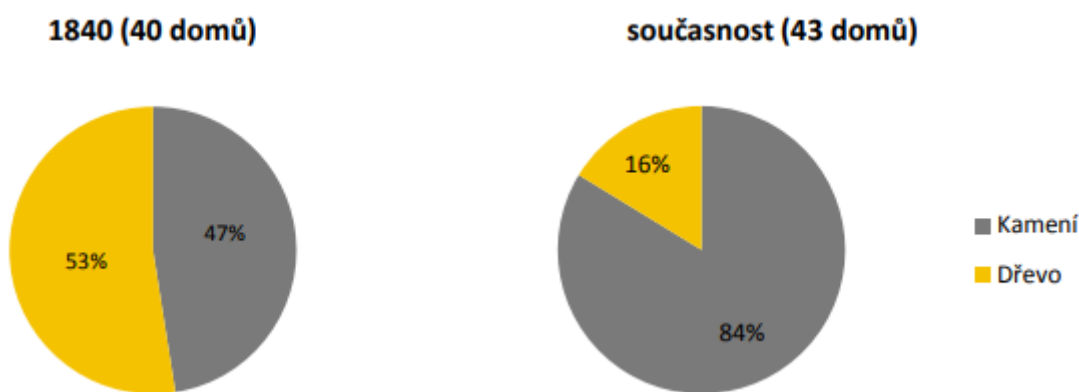
V této podkapitole porovnáme obecně krajinu jižních Čech se sousední krajinou, kterou je krajina Rakouska. Nejprve si uvedeme příklad již provedeného porovnání české a rakouské krajiny, konkrétně porovnání okolí vesnic Dobrotín a Schönfeld. Jedná se o velmi zajímavou studii, která porovnávala vývoj a současný stav kulturní krajiny Rakouska a Čech, ale práce přináší i obecné poznatky o české krajině jako celku (Přírodní škola 2018).

Velmi podrobně jsou obě krajiny popsány, přičemž zvolené vesnice si před sto lety byly podobné jak z hlediska rozlohy, polohy, tak i způsobu života jejích obyvatel.

Ve studii bylo využito nejen sledování krajinného pokryvu, vodní sítě či zástavby českými výzkumníky, ale i metodiky rakouské organizace EKOVAŠT. Konkrétně byly porovnávány mapy, historie obcí, zástavba a život v obci, cestní síť, drobné sakrální stavby, hospodaření s vodou, rostlinný pokryv a hospodářské plochy. Okolí Dobrotína má granitové, kyselé a chudé podloží, zkoumanou oblastí protékají tři potoky. Rozsáhlý lesní celek zasahuje do Dobrotína jen okrajově, většinu ploch okolo Dobrotína tvoří louky a pole.

První zmínka o Dobrotíně je z 15. století, nicméně skutečně založen byl již mezi 13. a 14. stoletím jako Dobraten. Na většině starých map je zakresleno velké množství statků, z čehož se usuzuje, že významnou roli v obci hrálo obdělávání polí. V minulosti byla rozloha Dobrotína větší než dnes. Zástavba začala být nejvíce proměňována od 50. let minulého století. Práce ukazuje zajímavé grafy, například materiál budov v roce 1840 a v současnosti. Dříve bylo hlavním materiálem dřevo, v současnosti je to kamení (Přírodní škola 2018).

Obrázek 11 - Materiál budov Dobrotín

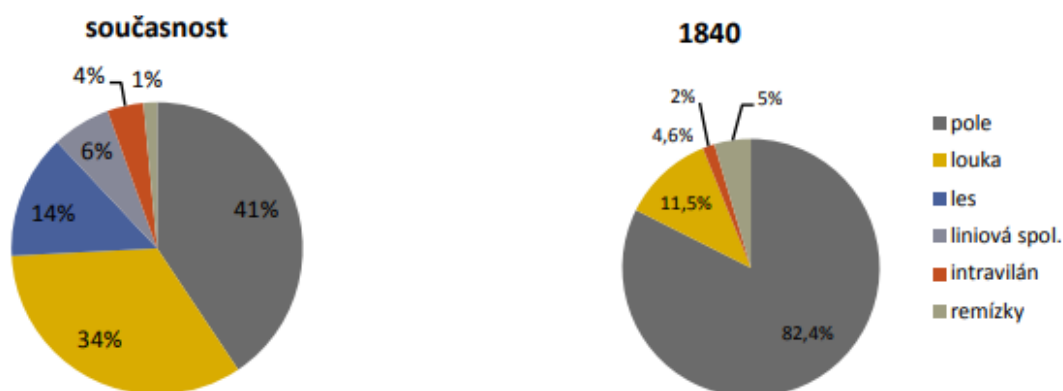

Zdroj: (Přírodní škola 2018).

Dobrotín, stejně jako většina českého území, má pouze chudou cestní síť. Hlavní cesty měnily svůj charakter, ubývalo zatáček. V současnosti celé oblasti dominuje hlavní asfaltová silnice. V okolí se také nalézají několik sakrálních staveb. Postupně však

zanikal návesní rybník, a začalo docházet k zatrubnění části toků a odvodňování luk i částečnému dláždění koryt potoků. Zajímavý je také graf, který názorně ukazuje vývoj krajinného pokryvu v roce 1840 a v současnosti (Přírodní škola 2018).

Obrázek 12 - Vývoj krajinného pokryvu Dobrotín

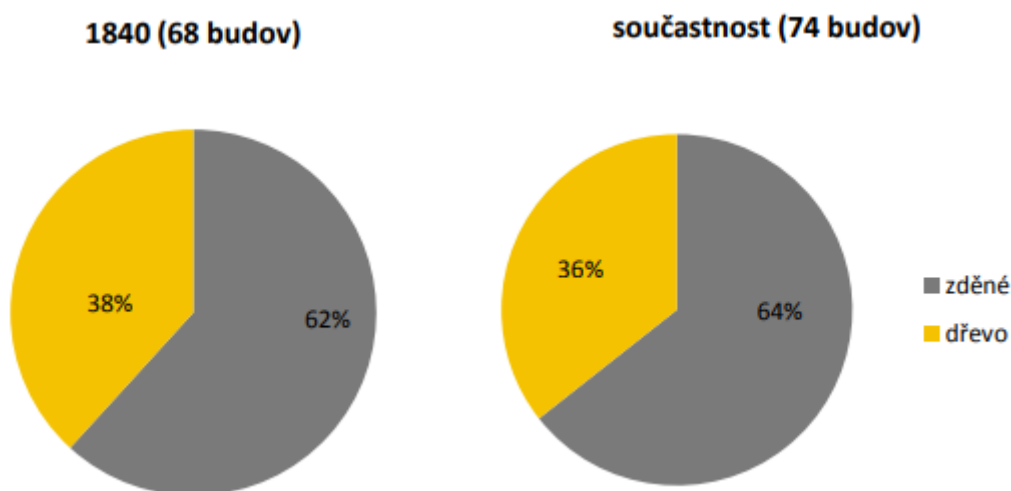
Zdroj: (Přírodní škola 2018).

Dalším zkoumaným územím tedy bylo území rakouské, konkrétně krajina Schönfeldu. Toto město leží blízko hranic s Českou republikou, v údolí malého potoka. Okolí obce má kopcovitější charakter, podloží je kyselé, tvořené rulami neboli metamorfovanou žulou. V okolí obce se také nacházejí dva lesní celky, jejichž rozloha se v průběhu let příliš nemění. Téměř všechny nelesní plochy tvoří pole, která jsou početná a malá, a pěstuje se na nich vždy více různých druhů plodin. Schönfeld je výrazně hospodářsky zaměřená obec s maximálně využívanou půdou.

První zmínka o obci pochází z počátku 12. století, kdy byl Schönfeld tvořen jedním statkem. Důležitou událostí byla velká bouře v první polovině 19. století, která protrhla hráz rybníka na návsi, a vylitá voda protrhla dokonce i hráz v další obci Gilgenberg, která je nejmladší vesnicí v okolí Schönfeldu. S největší pravděpodobností živilo všechny obyvatele, žijící v Schönfeldu, statkářské zemědělství, které je dodnes udržováno. Stejně jako u Dobrotína si uvedeme graf, který znázorňuje materiál zdejších

budov, a to v roce 1840 a nyní. Zde je ale zřejmé, že poměr dřevěných a zděných budov se příliš nemění (Přírodní škola 2018).

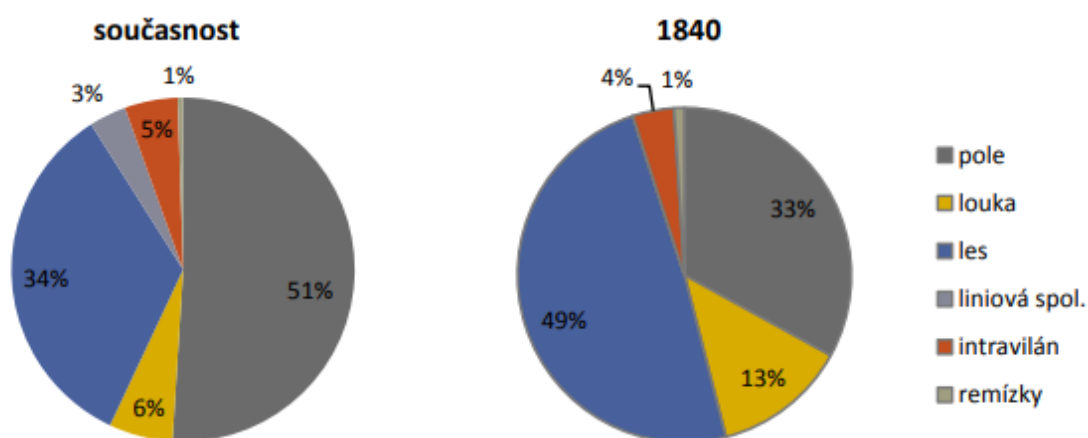
Obrázek 13 - Materiál budov Schönfeld

Zdroj: (Přírodní škola 2018).

Rakouská cestní síť je na rozdíl od té české ve velmi dobrém stavu, a je jich také více. Dnes se v okolí Schönfeldu nachází 21 fungujících cest, z toho dvě představují hlavní komunikační uzly. Celkový stav sítě je velmi dobrý, cesty jsou zpevněné a udržované. Nachází se zde více sakrálních staveb než v Dobrotíně, přičemž jejich zasazení do krajiny je zde mnohem citlivější. Co se týká hospodaření s vodou, dnes jsou využívány pouze čtyři nově vytvořené rybníky. Krajina je v Rakousku lidmi respektována, toky nejsou tolik upravované a lidé většinou potoky nezatrubňují. Jakékoliv zásahy do krajiny jsou citlivé, aby nebyl příliš narušen krajinný přírodní charakter. Co se týká vývoje krajinného pokryvu, došlo zde ke zmenšení ploch lesů a luk, naopak ke zvětšení ploch polí.

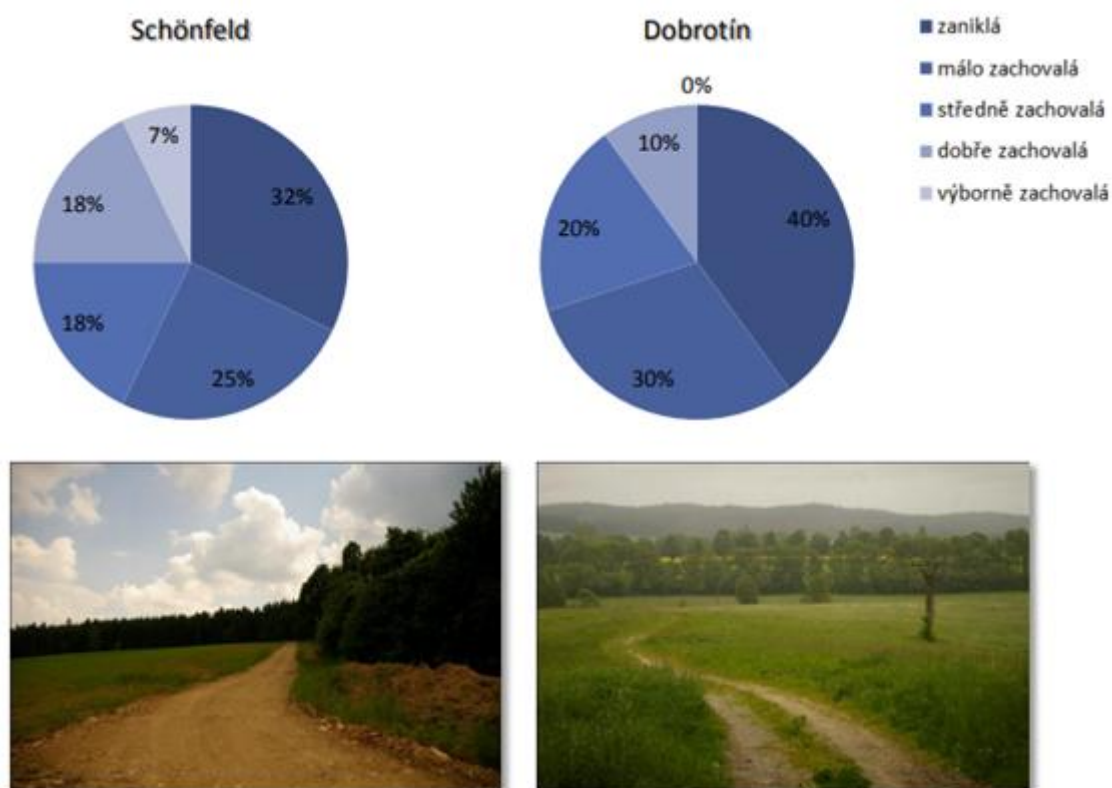
Obrázek 14 - Vývoj krajinného pokryvu Schönfeld

Zdroj: (Přírodní škola 2018).

Samotné obě vesnice tedy byly v roce 1840 velice podobné, zejména co se týká zástavby a života v obci. Jak se ale ukazuje, využívání přírody a její respektování lidmi je velice důležitým aspektem, který může ráz krajiny a její charakter zásadně měnit. Zatímco rakouské zkoumané území představuje prosperující zemědělskou vesnici se statky a rekreačními objekty, a celá vesnice a její okolí je dobře udržované, Dobrotín má velmi málo stálých obyvatel a péče o budovy není tak starostlivá. Některé budovy chátrají a opadává jim omítka. V Schönfeldu sice zaniklo více cest, než v Dobrotíně, ale hodně jich naopak přibylo a jsou dodnes řádně spravované. V Dobrotíně dnes cestní síť postupně zaniká a zarůstá, polní cesty nejsou vůbec udržované. Velmi názorně ukazuje stav cestní sítě přiložený graf i fotografie (Přírodní škola 2018).

Obrázek 15 - Cestní síť Schönfeldu a Dobrotína

Zdroj: (Přírodní škola 2018).

Velké rozdíly ve zkoumaných oblastech nastaly až po druhé světové válce, kdy se například v Dobrotíně následkem kolektivizace změnil systém zemědělského obdělávání půdy. Začala se zcelovat pole a hospodářské budovy chátraly. Krajina je především o lidech, kteří v ní žijí. Je vidět, jaký vztah mají ke krajině lidé ve vybraných obcích. Pohled na rakouskou krajinu je na rozdíl od té české veselejší a uvolněnější. V rakouské krajině se nenacházejí poškozené stavby, okolí je udržované a stavby doplňují barevné květiny. Důležitá je tedy nejen historie národa, ale také kladný vztah tamních obyvatel ke krajině, který se promítne do jejího celkového charakteru (Přírodní škola 2018).

3.1.2 Krajina Rakouska

Rakousko je svou velikostí státem podobným České republice. Kromě České republiky sousedí Rakousko se Slovenskem, Maďarskem, Slovinskem, Itálií, Švýcarskem, Lichtenštejnskem a Německem. Přikládáme názornou mapu, jak klasickou se znázorněním hranic, tak mapu geografickou (Planeta cestování 2018).

Obrázek 16 - Mapa Rakouska

Zdroj: (Planeta cestování 2018).

Obrázek 17 - Geografická mapa Rakouska

Zdroj: (Planeta cestování 2018).

Rakouská krajina je někdy nazývána jako země jezer a řek, přičemž jezera většinou nabízí jasně křišťálovou vodu. Rakouská krajina je také popisována jako křižovatka Evropy, která nabízí nespočet kulturních statků a kulinářské speciality jednotlivých regionů. Velmi známé jsou rakouské hory a malebné rakouské vesničky, romantické hrady a zámky a vinné stezky. Obecně je známo, že rakouští obyvatelé se snaží žít v souladu s přírodou (Austria.info 2019).

4 METODA ECOVAST A VLASTNÍ VÝSLEDKY

4.1 Metoda Ecovast na příkladu Rakouska

Spiegler a Dower (2006) ve svém díle ECOVAST, Landscape Identification; A guide to good practice (volně přeloženo jako ECOVAST, identifikace krajiny; průvodce dobrou praxí) popisují možnosti použití matice krajiny na příkladu Rakouska a Slovenska, které jsou sice sousedními státy, ale které se hodně odlišují. Různé krajinné jednotky však často přetínají i hranice jednotlivých států, a proto Evropská unie vyzývá jednotlivé vlády ke vzájemné spolupráci v plánování v krajině příhraničního charakteru.

V této publikaci autoři hodnotili pomocí charakteristik (takzvané krajinné amfory), které jsme již uváděli v kapitole 4.2. Popis metody ECOVAST, rakouskou vinařskou oblast Weinviertel. K deseti charakteristikám hodnotitelé připisovali své dojmy, a to pod jednu ze čtyř kategorií síly (dominující, silné, normální a nízké). Konkrétně byla tabulka vyplněna následovně:

10. (Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace): harmonická a dobře udržovaná krajina (síla č. 3 - normální).
9. (Historické prvky a charakteristiky): nevyplněno.
8. (Další lidské prvky a aktivity): třeshňové aleje (síla č. 1 – dominantní).
7. (Architektura a osídlení): sídelní struktura „vesnice v řadě“ a řady vinných sklepů (síla obou aspektů č. 1 – dominantní).
6. (Zemědělství a lesnictví): Větry a vinice (síla č. 2 – silná).
5. (Vegetační pokryv území): vegetace na krajích pole (síla č. 2 – silná) a akácie Pseudo Accacia (síla č. 3 - normální).
4. (Geomorfologie): holá navátá půda, spraš (síla č. 3 – normální).
3. (Půdní poměry): jemně zakřivená krajina (síla č. 1 – dominantní).
2. (Klima): panonské klima (síla č. 2 – silná).
1. (Povrchová geologie): spraš (síla č. 3 – normální).

Po zvolení nejdůležitějších charakteristik následuje už konkrétnější popis krajiny, vysvětlení deseti zvolených bodů. Mělo by se jednat o stručný popis (hlavně popis dominantních charakteristik a celkového dojmu z krajiny), posouzení a zhodnocení důležitých aspektů, a následně další připomínky. Konkrétně rakouská oblast Weinviertel je popisována jako jemná a zakřivená krajina nízkých kopců. Krajina působí harmonicky a udržovaně. Vzácně se zde vyskytují lesy. Charakteristické budovy jsou jednopodlažní usedlosti s dřevěnými stodolami. Často se zde objevují pruhy vinných sklepů. Charakteristický je spraš po celé krajině. Pannonské klima představuje horké a suché léto, chladné a větrné zimy. Centrální část oblasti zahrnuje vyšší kopce, některé s hrady či zříceninami. Třešňové aleje jsou pro tuto oblast velmi důležité, tamní třešně jsou regionální specialitou. Zásadní tradici zde tvoří vinné sklepy, které ale nejsou tak typicky všudypřítomné jako vinice. Každá z vesnic má ale minimálně jeden řádek sklepů. Zdejší krajina je také popisována jako „krajina všech barev“ (Spiegler & Dower 2006).

4.2 Netolicko

V předchozích kapitolách jsme se věnovali komplexnímu porovnání krajiny jižních Čech a sousedního Rakouska. Následně se již budeme věnovat přímo krajině Netolicka.

Netolice spadají pod Prácheňsko. V tomto regionu obecně převažují návesní kolonizační sídla s trojúhelníkovými, větrenovými, ulicovými a nepravidelnými návesmi. Starší zděná archiv je představována zejména kamennými sýpkami s vysokými a strmými štíty, větracími štěrbinovými otvory. Mladší zděná zástavba vykazuje strohou jednoduchost, kde jsou průčelí domů s trojúhelníkovými štíty hladké. Můžeme zde vidět i jednoduše řešené křídlové štíty. Prácheňsko zahrnuje mnoho vesnic, které mají dochované ucelené soubory lidové architektury dosud čekající na svou památkovou ochranu (Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje 2018).

V následujících dvou podkapitolách se tedy budeme věnovat vlastnímu pozorování, bádání a hodnocení. Jedna z podkapitol bude vytvořena na základě vlastního procházení krajinou, a ve druhé podkapitole zpracujeme výsledky projektu, na kterém autorka pracovala se skupinou pěti studentů Jihočeské univerzity.

4.2.1 Metoda Ecovast v krajině Netolicka – vlastní výzkum

10 charakteristik Netolicka metodou Ecovast jsme zvolili následovně:

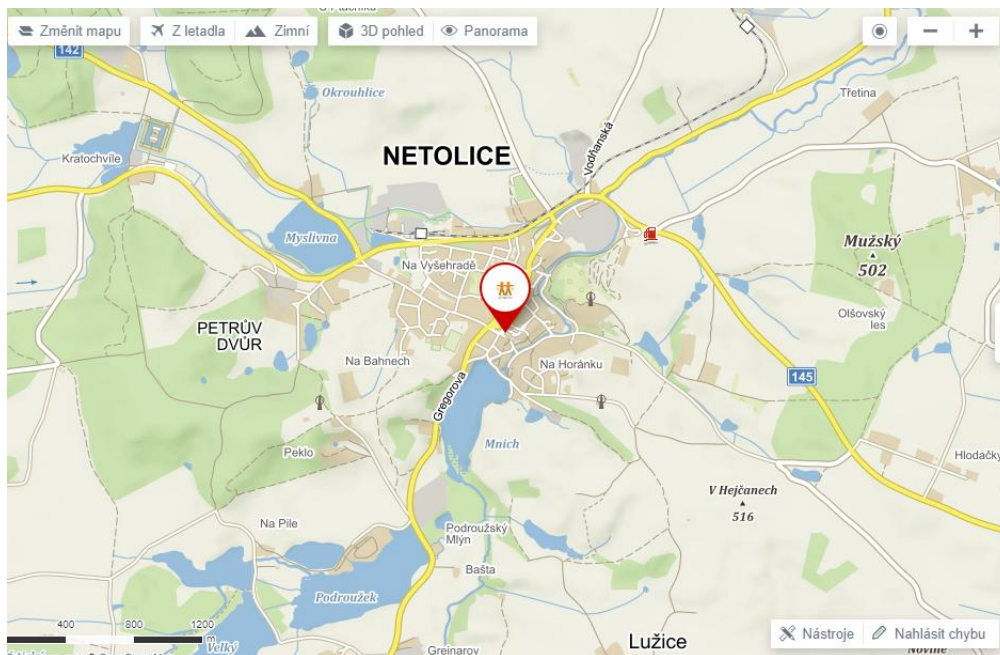
1. (Povrchová geologie): granit – spraš – rula (*síla č. 4 nízké*)
2. (Klima): mírné klima – mírná zima – mlhy (*síla č. 3 normální*)
3. (Půdní poměry/reliéf): vyvýšeniny – kopcovitý terén – pahorkatina - lesy (borovice, smrk) a rybníky - mokřady (*síla č. 2 silné*)
4. (Geomorfologie/půda): orná půda - nivní půdy – bez rozsáhlejších lučních porostů (*síla č. 4 nízké*)
5. (Vegetační pokryv území/land use): zalesněné území okolo zámku Kratochvíle (památné stromy, duby, alej platanů) – rybníky (Netolický potok), ledňáček říční (*síla č. 1 dominantní*)
6. (Zemědělství a lesnictví): lesy střídané mokřady – zalesněná území (okolo zámku Kratochvíle), lesy kolem potoků, ale ne časté – chov koní - rostlinná produkce (*síla č. 2 silné*)
7. (Architektura a osídlení/lidská sídla): motokros – dostihová dráha – potraviny, cukrárna – autocamp – zastavěné centrum
8. (Další lidské prvky a aktivity): rybník Mnich (kamenný most) – naučné stezky – hřbitov – menší firmy a obchůdky (*síla č. 3 normální*)
9. (Historické prvky a charakteristiky): historické jádro (městská památková zóna), radnice – Petrův dvůr (renesanční statek) – Archeopark (mohutné valy) - zámek Kratochvíle a scenérie (*síla č. 1 dominantní*)
10. (Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace) – příjemná krajina, ochotní obyvatelé – pocit klidu bez ruchu velkoměsta (*síla č. 2 silné*)

Krajina Netolicka nutí badatele k přemýšlení. Obsahuje jak inspirativní přírodu, tak i zástavbu a výdobytky moderní společnosti. Na zachování přírody je ale stále kladen důraz. Velice příjemné prostředí je okolí zámku Kratochvíle a Archeopark. Krajinu protínají četné rybníky, a najdeme zde i mokřady s vybranými živočichy. Trpělivý pozorovatel může zahlédnout dokonce i ledňáčka říčního. Jedná se o uklidňující prostředí. Časté mlhy nad rybníky u pozorovatele navozují melancholické nálady. Jedná se o ideální prostředí pro rodiny s malými dětmi, které chtějí potomkům ukázat krásy české přírody. Krajina přímo vybízí k procházkám a pozorování přírody. Při rozhovorech se současnými obyvateli – pamětníky, kteří jsou hrdí na historii regionu a na to, že Netolicko není tolik poznamenané zástavbou, jako jiná města, bylo zjištěno, že jsou velmi hrdí také na netolický chléb, který je velmi specifický a vyhledávaný. Tuto skutečnost také potvrzuje mlýn v Netolicích, který patří k nejstarším českým mlýnům.

V okolí Netolicka můžeme nalézt památky od pravěkých, jako mohylová pohřebiště, slovanské hradiště, přes lidovou architekturu, gotické a barokní kostely až po renesanční perlu zámek Kratochvíle.

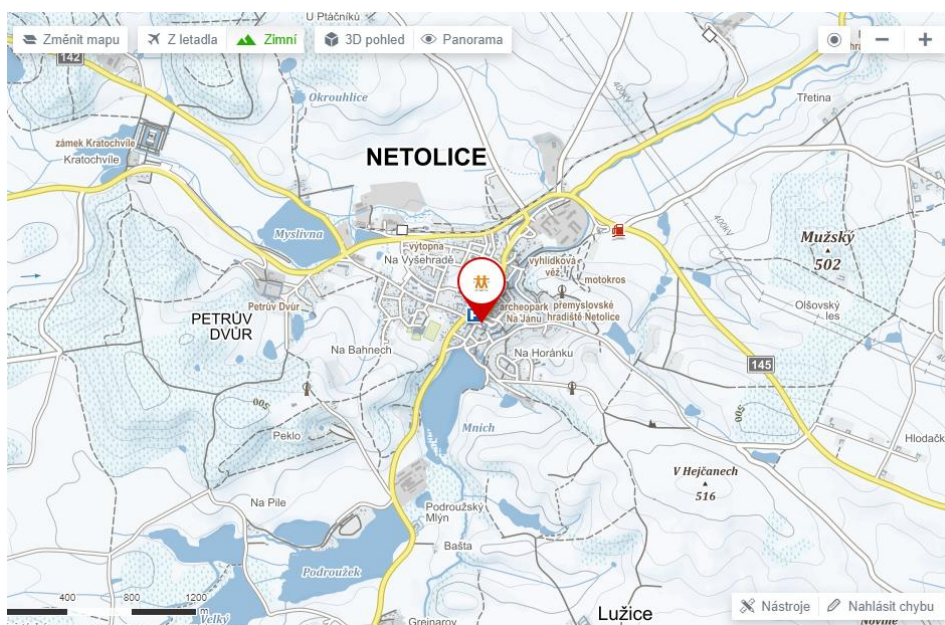
Krajinu je na závěr možné popsat jako zvlněnou, jemně kopcovitou krajinu s občasným lesním porostem. Klima je mírné. Krajina nabízí oblasti vyhledávané i turisty mimo region, například Archeopark. Jedná se o typický venkovský region, vhodný k bydlení rodin a jedinců, které chtějí utéct ruchu velkoměst. Níže přikládáme související mapy krajiny.

Obrázek 18 - Mapa Netolicko

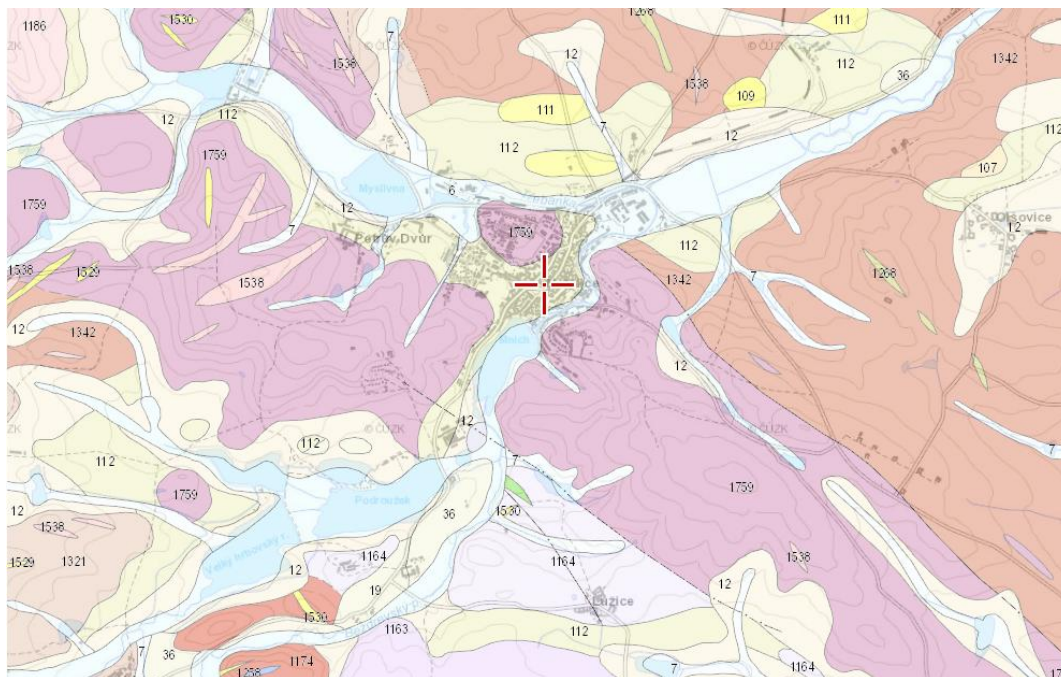
Zdroj: (Mapy.cz 2019).

Obrázek 19 - Zimní mapa Netolicko

Zdroj: (Mapy.cz 2019).

Obrázek 20 - Geologická mapa části Netolicka

Zdroj: (Geologické a geovědní mapy 2018).

4.2.2 Pěší vycházka a vlastní fotografie

V této kapitole přiblížíme pěší vycházku centrem Netolic a procházku kolem okolních rybníků. Přiložíme vlastní fotografie. Především z fotografií krajiny je patrné, že v době sychravého počasí je Netolicko zahaleno do mlh, a přímo vybízí k procházkám a přemýšlení, k melancholii. V době většího tepla a sluníčka zase má Netolicko zcela jiné kouzlo.

Město Netolice patří k nejstarším městům v Čechách. Netolice byly tradičně známé svými koňmi, rybníkářstvím, chlebem a trhy. Stavba radnice začala v roce 1869. Nejstarší seznam členů městské rady v Netolicích je dochován z roku 1362.

Obrázek 21 - Netolická radnice

Dnešní městské muzeum (Rožmberský dům) je nejlépe dochovaným renesančním domem ve městě. V interiéru jsou dochovány renesanční klenby.

Obrázek 22 - Netolické muzeum

V Netolicích se nachází Okresní záložna (dnešní sídlo České spořitelny) s mramorovou deskou označující historické události z r. 1945.

Obrázek 23 - Okresní záložna

Obrázek 24 - Mramorová deska Okresní záložny

Obrázek 25 - sousoší sv. Jana Nepomuckého

Na náměstí se nachází sousoší sv. Jana Nepomuckého. V okolí náměstí se nachází další pamětihodnosti, jako děkanský kostel Nanebevzetí panny Marie a děkanství. Děkanský kostel byl budován od konce 13. století a je ve své dnešní podobě řazen k dílům stavební huti kláštera Zlatá Koruna. Hlavní oltář kostela Nanebevzetí panny Marie je z roku 1634 (zamlžení fotografie je způsobeno kouřem kadidla, který v chrámové lodi zůstal po ukončení bohoslužby). Dnešní pozdně klasicistní podoba areálu děkanství vznikla přestavbou starší fary v letech 1840-1843 a děkanství díky ní dnes patří k nejhodnotnějším objektům svého druhu v regionu.

Obrázek 26 - Děkanský kostel Nanebevzetí panny Marie

Obrázek 27 - Děkanský kostel z jiného pohledu

Obrázek 28 - Hlavní oltář kostela Nanebevzetí panny Marie

Obrázek 29 - Děkanství

Památky spojené s rybníkářstvím představuje Ziegrosserův mlýn, který byl postaven již před rokem 1663, nebo rybník Mnich s mosty a sochou sv. Jana Nepomuckého.

Obrázek 30 - Ziegrosserův mlýn

Obrázek 31 - Rybník Mnich a věž kostela

Obrázek 32 - Rybník Mnich - most

Obrázek 33 - Most u rybníka Mnich

Obrázek 34 - Socha sv. Jana Nepomuckého

K dalším pamětihodnostem okolí Netolic patří Archeopak Netolice, nazývaný také jako slovanské hradiště Sv. Ján. Archeopak se nachází na vrchu Svatý Ján na okraji města Netolice. Vznikl na místě bývalého slovanského hradiště se zbytky mohutných valů a s četnými nálezy předmětů z 10. - 13. století. Jedná se o první jihočeskou archeologickou památku, jež se prezentuje veřejnosti moderní formou přímé rekonstrukce. Najdeme zde také barokní kostel Lomec, dostihovou dráhu u zámku Kratochvíle, nebo motokrosovou trať.

Obrázek 35 - Archeopark Netolice

Obrázek 36 - Dostihová dráha u zámku Kratochvíle

Obrázek 37 - Motokrosová trať

Obrázek 38 - Barokní kostel Lomec

Obrázek 39 - Kostel Lomec

Jako poslední přikládáme fotografie krajiny Netolicka.

Obrázek 40 - Krajina Netolicka 1

Obrázek 41 - Krajina Netolicka 2

Obrázek 42 - Krajina Netolicka 3

Obrázek 43 - Krajina Netolicka 4

Obrázek 44 - Krajina Netolicka 5

Obrázek 45 - Krajina Netolicka 6

4.2.3 Metoda Ecovast v krajině Netolicka –výzkum studentů

V rámci cvičení předmětu Krajinná ekologie a péče o krajinu jsem využila výsledky kolegů studentů. Jejich výsledky jsem syntetizovala a použila pro srovnání různých krajin.

Studenti Jihočeské univerzity přiřadili k deseti charakteristikám své dojmy (charakteristiky). Tyto charakteristiky jsem zpracovala níže:

Zpracování č. 1 Netolicko

(Povrchová geologie): vltavíny – křemen – vysoký podíl radonu – těžba grafitu

(Klima): mírné klima - vyšší nadmořská výška – časté mlhy – bezdrevský potok

(Půdní poměry/reliéf): kopcovitý terén

(Geomorfologie/půda): jílovité půdy – méně úrodné půdy – kyselé půdy

(Vegetační pokryv území/land use): cyklostezky – velký počet rybníků

(Zemědělství a lesnictví): rybník Podroužek– smíšené lesy – koňská jízďárna- převaha rostlinné výroby

(Architektura a osídlení/lidská sídla): solární elektrárny – LARM Netolice - fotbalové hřiště

(Další lidské prvky a aktivity): motokrosová dráha – turistické stezky – mnoho památních stromů

(Historické prvky a charakteristiky): zámek Kratochvíle – Archeopark Netolice – klášter Lomec – Netolické hradiště Svatý Ján – kostel Sv. Václava – Muzeum J. O. Kudrny

(Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace): Klidná oblast – velký počet historických památek.

Zemědělská krajina s převahou rostlinné výroby a velkým počtem rybníků.

Závěrem můžeme říci, že Netolicko bylo charakterizováno jako zemědělská krajina vyšší nadmořské výšky s množstvím rybníků, a s jílovitými půdami. Z lidských prvků v krajině vystupují do popředí solární elektrárny, fotbalové hřiště a motokrosová dráha. Jedná se ale celkově o klidnou oblast s mnoha památnými stromy.

Obrázek 46 - Netolicko

Zdroj: (Jižní Čechy 2019).

Zpracování č. 2 Českobudějovicko

(Povrchová geologie/geologický podklad): Českobudějovická pánev – soutok Malše a Vltavy

(Klima): mírné – mírné zimy – mírné vlhké

(Půdní poměry/reliéf): terén občas vyvýšený (výjezd z ČB) - pahorkatiny

(Geomorfologie/půdy): hnědozem – podzoly – nivní půdy

(Vegetační pokryv území/land cover): Sady (ulice Na Sadech) – Parky - Stromovka

(Zemědělství a lesnictví): opadavé listnaté lesy – jehličnaté lesy

(Architektura a osídlení/urbanizace, průmysl): sídliště Průmyslová zóna (Okružní) – satelitní městečka – budova Madeta

(Další lidské prvky a aktivity): zimní stadion – Sokolský ostrov – fotbalový stadion – hvězdárna – plavecký stadion

(Historické prvky a charakteristiky): radnice – Samsonova kašna – Bludný kámen – Jihočeské muzeum

(Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace/spiritualita): Relativní klid – tradiční trhy na náměstí – dobré město na založení rodiny (není ruch, blízko do přírody).

Zpracování č. 3 Českobudějovicko

(Povrchová geologie): ulehle písčité štěrky – naleziště vltavínů – usazené horniny bohaté na podzemní vodu

(Klima): tuhé mrazy a mrazíky – mírné klima – mírné teplé a vlhké - inverze

(Půdní poměry/reliéf): Českobudějovická kotlina – Sokolský ostrov – slepé rameno

(Geomorfologie/půdy): gleje - hnědozemě

(Vegetační pokryv území/land cover): bohatá síť rybníků – Vrbenská tůň – Vrbenské rybníky – Branišovský les – Lesopark Stromovka – Ptačí oblast: Českobudějovické rybníky

(Zemědělství a lesnictví): listnatý opadavý les (duby, jedle) – pěstované plodiny (kukuřice, pšenice, řepka)

(Architektura a osídlení/prvky osídlení a urbanizace): sídliště Máj a Vltava – městské aglomerace (České Vrbné, Hrdějovice) – masivní výstavba bytů kolem centra města – hotel Clarion

(Další lidské prvky a aktivity): Koh-i-noor, Hardtmuth – plánovaný obchvat Českých Budějovic – Dálnice D3 u Borku – projekt splavnění Vltavy – plavecký stadion - ČOV

(Historické prvky a charakteristiky): radnice – Rabštejnská věž – Černá věž – Jihočeské muzeum – Náměstí Přemysla Otakara II a Samsonova kašna – katedrále sv. Mikuláše

(Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace/spiritualita, génius loci): Železná panna – Výstaviště (Země živitelka) – Bludný kámen – Jan Kaplický a Vojtěch Lanna – Černý sloup v Branišovském lese.

Dle tohoto hodnocení je krajina Českobudějovicka reprezentována spíše historickými charakteristikami a prvky, jež vytvořil člověk, ať už přírodní (bohatá síť rybníků), nebo umělé (sídliště). Ve velké míře se zde také projevuje snaha o ochranu přírody a krajiny prostřednictvím programů jako jsou projekty na zvýšení druhové diverzity městské aglomerace (tankovací stanice pro motýly, př. Modrásek bahenní). Celá oblast působí klidným a vyváženým dojmem.

Uvedená dvě zpracování hodnocení krajiny Českobudějovicka můžeme shrnout následovně. Českobudějovicko je hodnoceno jako oblast s mírným klimatem, s občas vyvýšeným terénem, kde z lidských aktivit vystupují do popředí satelitní městečka a městské aglomerace. Přesto je krajina hodnocena jako relativně klidná, ne příliš rušná, s listnatými opadavými lesy, kde obyvatelé nemají daleko do zachované přírody.

Obrázek 47 - Českobudějovicko

Zdroj: (Jižní Čechy 2017).

Zpracování č. 4 Počátecko

(Povrchová geologie): žulový lom – žula – svor, rula – rula granit – žula na Pražském hradě - radon

(Klima): chladnější – větrno - srážky

(Půdní poměry/reliéf): vyvýšený – vyšší nadmořská výška – kopcovitý – Javořice, Lísek – křemešník – hluboké lesy

(Geomorfologie/půdy): rašeliniště, Krvavý rybník – kamenité - gleje – písčito-hlinité

(Vegetační pokryv území/land cover): rybníky – prameniště – potoky – studánky – lesy – kamenné moře

(Zemědělství a lesnictví): lesnictví okolí Javořice – rybí sádky – agroturistika (Lhotka, Telč) – rodinné farmy (Dubenky, Leskovec) – smrky, buky – rozvinuté lesnictví – přírodní rezervace, Velký pařezitý rybník, Štamberk (zřícenina), přírodní park Javořická vrchovina

(Architektura a osídlení/prvky osídlení a urbanizace): menší sídla, rozhledny, menší hustota, Javořický vysílač, hodně vsí, Agrostroj

(Další lidské prvky a aktivity/lidské artefakty): Mrákotínský lom – Roštejská obora

(Historické prvky a charakteristiky): modřínová alej – nejdelší alej v ČR – kaštanová alej – historické centrum – Otokar Březina – Sv. Kateřina (lázně) – zámky (Žirovnice, Kamenice, JH, Telč) – klášter (Vydří a Želiv) – hrady a zříceniny (Roštejn, Štamberk)

(Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace/spiritualita, génius loci): čistý vzduch, krásné výhledy.

Rozhraní Čech a Moravy je poklidným místem s řadou historických prvků a přírodních prvků v okolí, s četnými lesy, vrchy a potoky (odtud název), vodohospodářsky významné.

Závěrem můžeme zhodnotit charakteristiku Počátecka jako chladnější kopcovitou oblast s mnoha hustými lesy, rozvinutou agroturistikou a s množstvím alejí a zámků a klášterů.

Obrázek 48 - Počátecko

Zdroj: (Místopisy 2019).

4.2.4 Zpracování č. 4 Vlašim a okolí

(Povrchová geologie): Český masiv – Mladovický lom, těžba žuly a dioritu – Hadce u Želivky

(Klima): mírně teplé a mírně vlhké klima – průměrná roční teplota 7 – 8 °C – srážky 550 až 650 mm – Želivka, vodní nádrž

(Půdní poměry/reliéf): Velký Blaník – rovinatý reliéf

(Geomorfologie/půda): kyselé půdy – hlinito písčité, jílovito hlinité půdy – středně hluboké půdy – 30 cm

(Vegetační pokryv území/land use): kormorán velký, CHKO Blaník

(Zemědělství a lesnictví): rozvinutá zemědělská výroba – převaha rostlinné výroby (pšenice, brambory a řepka) – zemědělství tvoří 61 % rozlohy – zastoupeny všechny zemědělské výrobní oblasti – málo lesů -27% - jehličnaté lesy (smrk a borovice)

(Architektura a osídlení/prvky osídlení a urbanizace): zimní stadion – koupaliště -

(Další lidské prvky a aktivity/lidské artefakty): dálnice D1 – železnice – Sellier a Bellot a.s. zbrojovka

(Historické prvky a charakteristiky): zámek Vlašim – vlašimský zámecký park (chráněné lípy) – Znosimská brána

(Duchovní rozměr krajiny, pocity a asociace/spiritualita, génius loci): malebné město – tradiční kulturní akce.

Nejvýznamnější odvětví je zemědělství – převažuje rostlinná výroba, málo lesů, velké množství památek, středně hluboké, kyselé, málo úrodné půdy.

Závěrem můžeme charakteristiku Vlašimska shrnout jako rovinatý reliéf s jílovito hlinitými půdami a mírně teplým a mírně vlhkým klimatem. Je zde rozvinutá zemědělská výroba, ale jen velmi málo lesů. Lidské aktivity představují zejména dálnice D1, železnice a zbrojovka, z historického pohledu jsou významné vlašimský zámek a zámecký park. Vlašim je malebné město s tradičními kulturními akcemi.

Obrázek 49 - Vlašimsko

Zdroj: (Město Vlašim 2019).

4.2.5 Srovnání hodnocených krajín

Na základě přehledně zpracované tabulky č. 1, kterou níže přikládáme, vidíme, že srovnávaná krajina Netolicka, Českobudějovicka, Počátecka a Vlašimska je v některých ohledech podobná, a v něčem odlišná. Geologie (žula, vltavíny,...) a klima (mírné a vlhké klima, větrno, srážky, inverze, mlhy) jsou téměř shodné, neboť se jedná o sousední krajiny. Podobný je také reliéf (kopcovitý terén, občas vyvýšený) i půda (hnědozem, písčito-hlinité a kyselé půdy). U land use se sice u všech hodnocených krajín shodně objevuje velké množství rybníků, cyklostezky a parky, ale některé krajiny mají hodně lesů, jiné málo, a oblast Počátecka se dokonce může pochlubit kamenným mořem. Zatímco u Netolicka a Českobudějovicka je dominantní rostlinná výroba, Počátecko se vykazuje spíše lesnictvím a rozvinutou agroturistikou. Českobudějovicko se na rozdíl od ostatních hodnocených krajín prezentuje masivní výstavbou kolem centra Českých Budějovic, satelitními městečky, naopak ostatní krajiny jsou hodnoceny jako menší sídla s menší hustotou obyvatel. Přesto se ve všech krajínách objevuje velká a rozsáhlá architektura či další lidské aktivity jako motokrosová dráha (Netolicko), hvězdárna (Českobudějovicko), Roštejnská obora (Počátecko) nebo dálnice či zbrojovka (Vlašimsko). Historické prvky se objevují ve všech hodnocených krajínách jako dominanty, ať už se jedná o zámek Kratochvíle nebo archeopark Netolice (Netolicko) nebo zámek Vlašim (Vlašimsko). Českobudějovicko je jako jediné hodnoceno pojmem „relativní klid“, protože se jedná o nejrušnější z hodnocených oblastí. Ostatní území jsou ale hodnoceny pomocí pojmů „klidné oblasti“, „malebná města“, „čistý vzduch“ nebo „krásné výhledy“. Hodnocené krajiny jsou tedy ve většině aspektů podobné, ale najdeme i odlišné oblasti.

Tabulka 1 - Srovnání hodnocených krajín

	Netolicko	Českobudějovicko	Počátecko	Vlašimsko
Geologie	Vltavíny křemen- grafit	Českobudějovická pánev ulehlé písčité štěrky usazené horniny- vltavíny	Žulový lom- žula-svor- rula	Český masiv - těžba žuly a dioritu
Klima	Mírné klima- časté mlhy	Mírné klima-mírné a vlhké zimy-inverze	Chladnější- větrno-srážky	Mírné a teplé- vlhké klima
Reliéf	Kopcovitý terén	Terén občas vyvýšený	Vyvýšený- kopcovitý	Rovinatý
Půda	Jílovité a kyselé půdy- méně úrodné	Hnědozem-podzoly- nivní půdy	Rašeliniště- kamenité půdy-gleje- písčito- hlinité	Kyselé půdy- hlinito- písčité-středně hluboké
Land use	Cyklostezky – hodně rybníků	Sady-Parky- Stromovka-bohatá síť rybníků-ptačí oblast	Rybníky- prameniště- potoky- studánky- lesy- kamenné moře	CHKO Blaník
Zemědělství a lesnictví	Smíšené lesy – zejména	Opadavé listnaté lesy- jehličnaté lesy-	Lesnictví okolí	Rozvinutá zemědělská

	roslinná výroba	pěstované plodiny (kukuřice, řepka)	Javořice-rybí sádky-agroturistika-rodinné farmy-přírodní rezervace	výroba-málo lesů
Architektura	Solární elektrárny-fotbalové hřiště-LARM Netolice	Satelitní městečka-budova Madeta-městské aglomerace-masivní výstavba bytů v centru města	Menší sídla-menší hustota-hodně vsí-rozhledny	Zimná stadion-koupaliště
Další lidské prvky	Motokrosová dráha-turistické stezky	Zimní a fotbalový stadion-plavecký stadion-hvězdárna-Koh-i-noor-Hardtmuth	Mrákotínský lom-Roštejská obora	Dálnice-železnice-zbrojovka
Historické prvky	Zámek Kratochvíle-Archeopark Netolice-klášter Lomec	Radnice-Samsonova kašna-Bludný kámen-Rabštejská věž-Jihočeské muzeum	Modřínová a kaštanová alej-historické centrum-zámky-hrady a zříceniny	Zámek Vlašim a zámecký park-Znosimská brána
Duchovní rozměr	Klidná oblast-mnoho historických památek	Relativní klid-tradiční trhy na náměstí-vyvážený dojem	Čistý vzduch-krásné výhledy	Malebné město-tradiční kulturní akce

4.3 Praktická doporučení hospodaření v krajině v modelové oblasti

Na základě zjištěných skutečností a na základě principů trvalé udržitelnosti doporučujeme následující postupy. V modelové oblasti je zejména nutné brát v úvahu skutečnost, že se jedná o zemědělskou krajinu s rostlinnou výrobou a s množstvím rybníků, ve které se nachází i lesy, a naopak se zde nenachází žádné rozlehlé průmyslové centrum ani masivní výstavba. K dominantám krajiny patří historické prvky, jako zámek Kratochvíle nebo archeopark Netolicko. Na základě Programu trvale udržitelného hospodaření v lesích je nutno i lesy v modelové krajině chápat jako zdroj trvale obnovitelné dřevní suroviny, lesních hub, plodů a dalších produktů, stejně tak jako prostředek pro zachování druhové pestrosti zde žijící. Důležitá je v tomto ohledu také péče o výchovu a obnovu lesa a péče o mladé porosty. Konkrétně v rámci krajiny Netolicka považujeme za nejdůležitější tato doporučení:

- Zajišťování trvalé přípravy druhově, věkově a geneticky vhodných lesních porostů k přirozené obnově včasným prováděním výběru
- Zajišťování trvalé produktivity stanoviště vhodným míšením hospodářských a melioračních dřevin
- Ponechávání v lese dostatečného množství těžebního odpadu pro rozpad a zlepšení koloběhu živin, podporu hub, rostlin i živočichů
- Zajistit péči a trvalé udržování přírodě blízkých okrajů lesů, například výsadbou vhodných druhů keřů
- Podpora a ochrana populace ptáků ponecháváním doupných stromů a vyvěšováním vhodných ptačích budek (toto doporučení považujeme za důležité vzhledem k výskytu vzácných druhů, například ledňáčka říčního v okolí Netolického potoka)
- Upřednostňovat šetrné technologie (Lesy ČR, 2015).
- V rámci časté rostlinné výroby také doporučujeme používání ekologických strojů a postupů v zemědělství, včetně zachování rozmanitosti fauny a flóry

- Péči o památky a kulturní hodnoty krajiny, a jejich začlenění do krajiny (například archeopark Netolice), a na základě rozhovorů s usedlíky v krajině také podporu tradičních aktivit, jako například pečení netolického chleba
- Zachování dojmu udržované krajiny.

4.4 Diskuse

Krajinná ekologie, geografie a další disciplíny, které se zabývají krajinou, zkoumají krajinu jako dynamický komplexní prostorový systém, který je časem velmi proměnlivý. Proto je krajinná klasifikace pro vědce obtížný úkol (Wascher D.M. & Pérez-Soba 2004).

V této podkapitole si na základě názorů odborníků ukážeme silné a slabé stránky této metody. Klasifikace krajiny je ale nezbytná a v současnosti velice důležitá, jak bylo ostatně zmíněno v Evropské úmluvě o krajině. Hlavní myšlenkou je, že různé typy krajiny a regiony potřebují specifické metody územního plánování a řízení. Ať už se jedná o krajinu přírodní, venkovskou, městskou, důležitá je udržitelnost krajiny a ochrana sociálních potřeb obyvatel i ochrana životního prostředí (European Union 2000).

Lipský a kol. (2010) uvádí, že při řešení projektů v dané krajině může být skutečně efektivní péče o přírodní a kulturní hodnoty krajiny realizována na základě důkladného poznání jejího historického vývoje, současného stavu i rozvojového potenciálu, ale i aktérů a zájmů, které v krajině působí. Odborníci se v souladu s Úmluvou snaží podnítit trvalý zájem odborné i laické veřejnosti a obyvatel o problematiku aktivní ochrany a tvorby krajiny.

Důležitý je také subjektivní citění pozorovatele a hodnotitele, a tím je právě hodnocení ECOVAST tolik výjimečné a unikátní. Nejedná se totiž o hodnocení „shora“, hodnocení politiků nebo jiných odborníků, kteří by hodnotili podle tabulek a nebrali v úvahu, jak skutečně krajina působí na jednotlivce a zdejší obyvatele.

Obecně můžeme shrnout, že metoda Ecovast je hodnocena všemi autory kladně, pouze se jednotlivé názory liší v tom, jak velký význam metodě přiřkládají. Metoda je obecně přijímána doslova po celém světě, od Argentiny, přes Británii, až po Polsko nebo Rumunsko. Všude autoři hodnotí metodu Ecovast, a také obecně metody, které změny v krajině hodnotí na základě názorů zde žijících obyvatel. Nejedná se pouze o pěší

vycházku v krajině a zaznamenání, jak na nás krajina působí, a stejně tak se nejedná pouze o dotazník s obyvateli, ale důležitý je komplexní přístup přiblížení krajiny lidem.

Například delegáti z britské pobočky Evropské rady vesnic a malých měst (Ecovast) strávili víkend v britském městě Richmondu a setkávali se s místními obyvateli a poznávali zdejší prostředí. Jedním z cílů iniciativy bylo pomoci i ostatním městům získat tipy na revitalizaci, a celá skupina byla nadšená přátelským přijetím a zájmem obyvatel o své město (News in Brief 2007).

Obrovská výhoda a potenciál metody spočívá v rozsáhlých možnostech jejího využití. Hodnotit je možno celé území, vybranou lokalitu, porovnávat jednotlivá území, nebo jen vybrat jednu oblast, o kterou se hodnotitel zajímá. Jako například studie Hydromorfologická a krajinná valorizace údolí řeky Poprad, která vyhodnocuje stav v oblasti malého polského vojvodství. Tato studie byla provedena společností ECOVAST, a je to typický příklad, jak je možné metodu používat (Nawieśniak & Strutyński 2015).

Případová studie v Sicílii zase ukázala rozvojové možnosti některých regionů. Studie ukázala, že vymezení oblastí jednotlivých krajinných území je velmi důležitým opatřením pro harmonizaci krajiny i pro další plánování v krajině. Všechny navržené akce byly zaměřeny hlavně na zachování stanovišť a jednotlivých druhů, které se zde vyskytují. Jak ale zdůrazňují autoři této studie, identifikace regionů jsou ovlivněny subjektivními myšlenkami a pocity, což by mohlo vést k chybám v definování převládající povahy krajiny. Proto autoři doporučují výsledky studie porovnat s objektivnějšími parametrickými metodami kompetentních osob (Russo & kol. 2011).

Nejedná se tedy například o komplexní zhodnocení krajiny celého státu, ale spíše o regionální hodnocení krajiny, do kterého jsou zapojeni i tamní obyvatelé, tedy ti, který je daná příroda skutečně nejbližší. Tato metoda by měla posloužit nikoliv jako závěrečné doporučení, ale jako pomůcka, na co zaměřit pozornost, a jaké návrhy dále odborně rozpracovat. A v tom spatřujeme tu obrovskou výhodu, na které se shodují jak občané, tak i odborníci.

Můžeme tedy shrnout, že autoři se shodují ohledně přínosu metody Ecovast, zejména v pohledu obyvatel, kteří v krajině skutečně žijí, nicméně v případě důležitých rozhodování by určitě neměla být metodou jedinou.

Souhlasím s tím, že se jedná skutečně o velmi přínosnou metodu, která v kombinaci s metodami dalšími může pomoci k rozvoji daného území, tak aby byl rozvoj udržitelný, a aby se v dané krajině tamním obyvatelům dobře žilo.

ZÁVĚR

Tato práce se věnovala hodnocení krajiny, přiblížení jihočeské krajiny, a především představení metody Ecovast. Metoda Ecovast je strategií, která je určená jak místním, regionálním, tak i národním a mezinárodním organizacím a všem, kteří se chtějí zapojit. K hlavním cílům strategie patří vytvoření podmínek pro zlepšení postavení evropského venkova a lidí zde žijících, podpora rovnováhy a zpětné vazby mezi člověkem a životním prostředím, vytvoření aktivity vhodných pro revitalizaci a podporu hospodářství ve venkovských oblastech Evropy, a také dlouhodobé udržování rozmanitosti kulturní krajiny, respektování podmínek pro život zvířat i rostlin.

Autorka porovnávala krajinu jižních Čech a sousedního Rakouska, a následně porovnávala krajinu Netolicka s krajinami okolními, tedy Českobudějovicka, Počátecka a Vlašimska. Krajina Netolicka byla hodnocena samotnou autorkou metodou Ecovast, a to na základě studia obrazových materiálů, pěší vycházky, a rozhovory s obyvateli. Následné srovnání okolních krajin bylo provedeno ve spolupráci s pěti studenty Jihočeské univerzity.

Krajiny Netolicka, Českobudějovicka, Počátecka a Vlašimska, které jsme hodnotili metodou Ecovast, jsou si v mnoha ohledech podobné. Přece jen se jedná o krajiny, které nejsou od sebe příliš vzdálené, a proto mají podobnou geologii, klima, reliéf i půdu. U všech hodnocených krajin se shodně objevuje velké množství rybníků, cyklostezky a parky, ale některé krajiny mají hodně lesů, jiné málo, a oblast Počátecka se dokonce může pochlubit kamenným mořem. Zatímco u Netolicka a Českobudějovicka je dominantní rostlinná výroba, Počátecko se vykazuje spíše lesnictvím a rozvinutou agroturistikou. Českobudějovicko se na rozdíl od ostatních hodnocených krajin prezentuje masivní výstavbou kolem centra Českých Budějovic, satelitními městečky, naopak ostatní krajiny jsou hodnoceny jako menší sídla s menší hustotou obyvatel. Přesto se ve všech krajinách objevuje velká a rozsáhlá architektura či další lidské aktivity jako motokrosová dráha (Netolicko), hvězdárna (Českobudějovicko), Roštejnská obora (Počátecko) nebo dálnice či zbrojovka

(Vlašimsko). Historické prvky se objevují ve všech hodnocených krajinách jako dominanty, ať už se jedná o zámek Kratochvíle nebo archeopark Netolice (Netolicko) nebo zámek Vlašim (Vlašimsko). Českobudějovicko je jako jediné hodnoceno pojmem „relativní klid“, protože se jedná o nejrušnější z hodnocených oblastí. Ostatní území jsou ale hodnoceny pomocí pojmů „klidné oblasti“, „malebná města“, „čistý vzduch“ nebo „krásné výhledy“. Hodnocené krajiny jsou tedy výzkumníky chápány zejména jako klidné oblasti, vhodné pro založení rodiny, jako oblasti s krásnými výhledy a oblasti, kde to obyvatelé nemají daleko do přírody.

Metodu Ecovast popisují autoři především jako velmi přínosnou, sice subjektivní, ale „přiblíženou lidem“, a také jako metodu, která může odhalit mnoho zajímavostí. Ty by bez využití metody a bez názorů občanů tvůrce krajinného plánování vůbec nemusel objevit. Evropané jsou často nespokojeni s tím, že Evropská unie je čím dál více centralizována, a nedbá na názory svých občanů. Tato metoda je tedy krokem vpřed, protože se jedná o metodu, díky které každý může přispět k obnově či zachování přírody, a rozvoji regionu. Metoda má velký potenciál a rozhodně by měla být využívána ještě více.

POUŽITÁ LITERATURA

BRUNETTA, G., a A. VOGHERA. Evaluating Landscape for Shared Values: Tools, Principles, and Methods. *Landscape Research* [online]. 2008, 33(1), 71-87 [cit. 2018-11-26]. DOI: 10.1080/01426390701773839. Dostupné z: <https://www-tandfonline-com.ezproxy.techlib.cz/doi/full/10.1080/01426390701773839?scroll=top&needAccess=true>

European Union: European Landscape Convention 2000. Adopted in Florence on 20 Oct. 2000.

Forman, R.T.T., GODRON, M., 1993: Krajinná ekologie. Praha: Academia. ISBN 80-200-0464-5. s.

Glet, J., 2018: Co možná nevíte o Jihočeském kraji. Praha: Kknihy.cz. ISBN 978-80-757-0121-3. 82 s.

Gojda, M., 2000: Archeologie krajiny: vývoj archetypů kulturní krajiny. Praha: Academia. ISBN 80-200-0780-6. 238 s.

Kovář, P., 2014: Ekosystémové a krajinná ekologie. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2788-5. 168 s.

Lipský Z., Stroblová L., Weber M., 2010: Participative SWOT analysis as a way to identify conflicts in the landscape. XXII. Sjezd české geografické společnosti, Ostrava: 163-167.

Maier, K., 2012: Udržitelný rozvoj území. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4198-7. 253 s.

NAWIEŚNIAK, M., a M. STRUTYŃSKI. Hydromorphological and landscape valorization of the Poprad river valley. *Annals of Warsaw University of Life Sciences, Land Reclamation* [online]. 2015, 47(4), 333-342 [cit. 2019-03-02]. DOI: 10.1515/sggw-2015-0035. Dostupné z: <https://doaj.org/article/300161cfcc114dbba2a3eda23c95035a>

NOVÁČEK, A. Jižních Čechy v zrcadle dějin a srovnání. *Geografické rozhledy* [online]. 3(11-12), 2-4 [cit. 2018-12-10]. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/450/pdf>

Romportl, D., 2009: Typologie krajiny České republiky. Praha: Univerzita Karlova v Praze. 153 s.

RUSSO, P., CARULLO, L., RIGUCCIO, L. a G. TOMASELLI. Identification of landscapes for drafting Natura 2000 network Management Plans: A case study in

Sicily. *Landscape and Urban Planning*[online]. 2011, **101**(3), 228-243 [cit. 2019-03-02]. DOI: 10.1016/j.landurbplan.2011.02.028. Dostupné z: [https://www.sciencedirect-com.ezproxy.techlib.cz/science/article/pii/S0169204611000946](https://www.sciencedirect.com.ezproxy.techlib.cz/science/article/pii/S0169204611000946)

Spiegler A., Dower M., 2006: ECOVAST, Landscape Identification; A guide to good practice, ECOVAST AUSTRIA, 28 s

ŠANTRŮČKOVÁ, M. Krajiny jižních Čech. *Geografické rozhledy* [online]. **3**(11-12), 30-32 [cit. 2018-12-10]. Dostupné z: <https://www.geograficke-rozhledy.cz/archiv/clanek/463/pdf>

Tittelbachová, Š., 2011: Turismus a veřejná správa. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3842-0. 200 s.

Valenta, J., 2008: Scénologie krajiny. Praha: Kant pro AMU. ISBN 978-80-86970-68-4. 245 s.

Wascher D.M., Pérez-Soba M. (eds.), 2004: Learning from European transfrontier Landscapes. Alterra, Wageningen, 48 s.

Internetové zdroje

Austria.info: Aktivita a zážitky. 2019 [online]. [cit. 1.3.2019]. Dostupné z: <https://www.austria.info/cz/aktivita-a-zazitky/okruzni-cesty>

Council of Europe: European Landscape convention. 2018 [online]. [cit. 25.11.2018]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/landscape>

Czech tourism: Návštěvnost turistických cílů 2016. 2016 [online]. [cit. 10.12.2018]. Dostupné z: https://www.czechtourism.cz/getattachment/Institut-turismu/Marketingovy-vyzkum/Infografiky/Navstevnost-turistickych-cilu-2016/NTC_2016_fin.PDF.aspx?ext=.PDF

Český statistický úřad (a): Jihočeský kraj obecně-geografická mapa. 2018. [online]. [cit. 11.12.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/83885505/JHC_2018.png/5f101686-f9ea-45a2-af6e-5673f301f0c2?version=1.2&t=1526464955525

Český statistický úřad (b): Porovnání území Jihočeského kraje a Budějovického kraje platného v letech 1949-1960. 2018. [online]. [cit. 12.12.2018]. Dostupné z: https://www.czso.cz/documents/11256/29309619/jhc_hist.png/74336119-0755-4bdd-a673-07e46811c2d9?version=1.1&t=1471952583821

ECOVAST: ECOVAST Home. 2018 [online]. [cit. 25.11.2018]. Dostupné z: <http://ecovast.org/english/index%20.htm>

Enviromagazin.sk: Stratégia pre vidínku Európu. 2018. [online]. [cit. 26.11.2018]. Dostupné z: http://www.enviromagazin.sk/enviro6_2/strategia25.html

Geologické a geovědní mapy: Geologie, radon a geologická mapa Netolice. 2018. [online]. [cit. 15.2.2019]. Dostupné z: <http://www.geologicke-mapy.cz/regiony/ku-703940/>

Google monitoring imisí: Jihočeský kraj. 2018. [online]. [cit. 12.12.2018]. Dostupné z: <https://sites.google.com/a/eto.vurv.cz/monitoring-imisi/monitoring-imisi/vyzkumna-zprava/4-vysledky-kauzalniho-monitoringu-vlivu-imisi-na-zemedelskou-vyrobu-v-roce-2008/4-06-vysledky-monitorovani-rostlinnych-bioindikatoru/4-06-2-plosny-biomonitoring/4-06-2-1-charakteristika-analyzovaneho-uzemi>

Jižní Čechy: Archeopark Netolice. 2019. [online]. [cit. 2.3.2019]. Dostupné z: <https://www.jiznicechy.cz/turisticke-cile/343-archeopark-netolice>

Jižní Čechy: Českobudějovicko-Hlubocko. 2017. [online]. [cit. 2.3.2019]. Dostupné z: <https://www.jiznicechy.cz/turisticke-oblasti/ch-ceskobudejovicko-hlubocko>

Jižní Čechy: Klima v jižních Čechách. 2009. [online]. [cit. 11.12.2018]. Dostupné z: old.jiznicechy.cz/cs-CZ/jizni-cechy/o-kraji/klima.html

Krásy Čech: Jižní Čechy. 2018. [online]. [cit. 11.12.2018]. Dostupné z: <http://www.krasycech.cz/Jizni-Cechy/index.htm>

Lesy ČR: Program trvale udržitelného hospodaření v lesích. 2015 [online]. [cit. 22.3.2019]. Dostupné z: <https://lesy-cr.cz/wp-content/uploads/2016/12/lcr-tuh-2015.pdf>

Lidová architektura: Jižní Čechy. Vymezení oblasti. 2013. [online]. [cit. 10.12.2018]. Dostupné z: <http://www.lidova-architektura.cz/cr-regiony/jizni-cechy/jihocesky-region-uvod.htm>

Mapy.cz. Netolicko. 2019. [online]. [cit. 17.2.2019]. Dostupné z: <https://mapy.cz/zimni?x=14.1966940&y=49.0489058&z=14&source=firm&id=2286991&q=netolicko>

Město Vlašim. Oficiální informační web města Vlašimi. 2019. [online]. [cit. 1.3.2019]. Dostupné z: <https://www.mesto-vlasim.cz/>

Místopisy. Počátky. 2019. [online]. [cit. 1.3.2019]. Dostupné z: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/896/pocatky/fotogalerie/>

NEWS IN BRIEF - NORTH YORKSHIRE NEWS: [Echonews Edition]. *Northern Echo* [online]. 2007, **05**, 10 [cit. 2019-03-02]. Dostupné z: <https://search-proquest-com.ezproxy.techlib.cz/docview/329272067?pq-origsite=summon>

Planeta cestování: Mapa Rakouska. 2018. [online]. [cit. 12.12.2018]. Dostupné z: <https://www.planetacestovani.cz/rakousko/mapa/>

Portál digitální mapy veřejné správy Jihočeského kraje: Generel krajinného rázu jihočeského kraje. 2018. [online]. [cit. 11.12.2018]. Dostupné z: http://geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/gs/data/uploads/up_ostatni/generel_krajinného_razu/jc_kraj_generel_krajinného_razu_a4.pdf

Přírodní škola: Česká a rakouská krajina včera a dnes. [online]. [cit. 9.12.2018]. Dostupné z: http://www.archiv.prirodniskola.cz/expedice/kanada2010/ceska%20a%20rakouska%20krajina%20vcera%20a%20dnes_sbornik.pdf

Spolek pro obnovu venkova: LEADER pro oživení venkova: vzniká národní síť MAS. 2006 [online]. [cit. 26.11.2018]. Dostupné z: <http://www.spov.org/article.aspx?articleID=1128&pos=15&lang=0>

Ústav územního rozvoje: Krajina nezná hranic. 2007 [online]. [cit. 25.11.2018]. Dostupné z: https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/casopis/2007/2007-01/16_krajina.pdf

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Mapa: Vymezení jižních Čech.....	11
Obrázek 2 - Geografické rozdělení Jihočeského kraje	13
Obrázek 3 - Typologie krajiny	14
Obrázek 4 - Jihočeský kraj: přírodní parky a památkové zóny	16
Obrázek 5 - Typologie jihočeské krajiny podle reliéfu	17
Obrázek 6 - Obecně-geografická mapa jihočeského kraje	19
Obrázek 7 - Území Jihočeského kraje 1949-1960	23
Obrázek 8 - Památková péče Jihočeský kraj	25
Obrázek 9 - 31 oblastí krajinného rázu Jihočeského kraje	27
Obrázek 10 - Oblasti krajinného rázu Jihočeského kraje	27
Obrázek 11 - Materiál budov Dobrotín.....	41
Obrázek 12 - Vývoj krajinného pokryvu Dobrotín.....	42
Obrázek 13 - Materiál budov Schönfeld.....	43
Obrázek 14 - Vývoj krajinného pokryvu Schönfeld	44
Obrázek 15 - Cestní síť Schönfeldu a Dobrotína.....	45
Obrázek 16 - Mapa Rakouska.....	46
Obrázek 17 - Geografická mapa Rakouska	46
Obrázek 18 - Mapa Netolicko.....	52
Obrázek 19 - Zimní mapa Netolicko	52
Obrázek 20 - Geologická mapa části Netolicka.....	53
Obrázek 21 - Netolická radnice	54

Obrázek 22 - Netolické muzeum	55
Obrázek 23 - Okresní záložna.....	56
Obrázek 24 - Mramorová deska Okresní záložny	56
Obrázek 25 - sousoší sv. Jana Nepomuckého	57
Obrázek 26 - Děkanský kostel Nanebevzetí panny Marie.....	58
Obrázek 27 - Děkanský kostel z jiného pohledu	58
Obrázek 28 - Hlavní oltář kostela Nanebevzetí panny Marie.....	59
Obrázek 29 - Děkanství	59
Obrázek 30 - Ziegrosserův mlýn	60
Obrázek 31 - Rybník Mnich a věž kostela.....	60
Obrázek 32 - Rybník Mnich - most	61
Obrázek 33 - Most u rybníka Mnich.....	61
Obrázek 34 - Socha sv. Jana Nepomuckého	62
Obrázek 35 - Archeopark Netolice	63
Obrázek 36 - Dostihová dráha u zámku Kratochvíle.....	64
Obrázek 37 - Motokrosová trať	64
Obrázek 38 - Barokní kostel Lomec	65
Obrázek 39 - Kostel Lomec	65
Obrázek 40 - Krajina Netolicka 1	66
Obrázek 41 - Krajina Netolicka 2	66
Obrázek 42 - Krajina Netolicka 3	67
Obrázek 43 - Krajina Netolicka 4	67
Obrázek 44 - Krajina Netolicka 5	68
Obrázek 45 - Krajina Netolicka 6	68

Obrázek 46 - Netolicko.....	70
Obrázek 47 - Českobudějovicko.....	72
Obrázek 48 - Počátecko	74
Obrázek 49 - Vlašimsko	75

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Srovnání hodnocených krajín.....	77
--	----